

Bijlage

A World of entertainment,
information and communication

FACULTEIT:	Historische en Kunstwetenschappen, Erasmus Universiteit
OPLEIDING:	Sociologie van Kunst en Cultuur
NAAM STUDENT:	Sanneke Langendoen
STUDENTNUMMER:	313331
E-MAILADRES STUDENT:	313331a1@eur.nl
NAAM BEGELEIDER:	Koen van Eijck
NAAM TWEDE LEZER:	Marlite Halbertsma
DATUM EN PLAATS:	31 augustus 2009, Rotterdam

Inhoud

A Kwalitatief onderzoek	3
Werkenrode	4
A1 Mariska van Tiem	4
A2 Tilly van Zwam	5
A2.1 Conclusie begeleiding Werkenrode	6
A3 Cliënten Cora van Tricht en Cynthia van de Rest	7
Jan Pieter Heije	8
A4 Jos Havekes	8
A5 Ria van Remmerden	9
A6 Marianne Nusselder	10
A6.1 Conclusie begeleiding Jan Pieter Heije	11
A7 Cliënt Jelmer Oortgiessen	12
A8 Cliënt Gideon Kakebeen	12
A9 Cliënt Marco van Rossum	13
Groesbeekse Tehuizen	15
A10 Mariska Bisschops	15
A11 Leo Veenbrink	16
A12 Ielse Albers	17
A13 Hanneke Karman	18
A14 Hetty Janssen	19
A15 Marcel van Keeken	19
A15.1 Conclusie begeleiding Groesbeekse Tehuizen	20
A16 Cliënt Jeroen Koolen	21
A17 Cliënt Marco Buurman	21
A18 Cliënt Jeroen van Lith	23
A19 Vragen voor interviews met begeleiders, teamleiders en cliënten	24
B Kwantitatief onderzoek	25
B1 Enquête Pluryn Onderzoek intranet cliënten	26
B2 Voorbereidingen voor kwantitatief onderzoek	32
B2.1 Factor analyse sociale isolatie	32
B2.1.1 Het reduceren van de variabelen	32
B2.2 Belangrijkheid gebruik internet	34
B2.2.1 Gebruik entertainment	34
B2.2.2 Gebruik inter-persoonlijke communicatie	34
B2.2.3 Gebruik informatie	35
B2.3 Belangrijkheid motivatie internet	35
B2.3.1 Motivatie entertainment	35
B2.3.2 Motivatie inter-persoonlijke communicatie	36
B2.3.3 Motivatie informatie	36
B2.4 Type persoonlijkheidskenmerken	36
B2.4.1 Eenzaamheid	36
B2.4.2 Extraversie	37
B2.4.3 Emotionele stabiliteit	37
B2.4.4 Openheid	38
B2.5 Soort handicap	38
B2.6 Socio-demografische factoren	38
B3 Kwantitatieve analyses – Frequentie Output	39

Bijlage A

Kwalitatief onderzoek

Werkenrode

Werkenrode ondersteunt mensen met een lichamelijke handicap. Ongeveer zestig procent van de cliënten heeft naast een lichamelijke handicap ook een verstandelijke handicap. De doelgroep bestaat uit jongeren vanaf twaalf jaar en volwassenen. Het doel is dat de cliënt een zo zelfstandig mogelijk leven leidt in de maatschappij (www.pluryn.nl).

A1 Mariska van Tiem

Locatie	Groesbeek, Heilige Stoel 48-49
Tijdstip	4-05-09 10.30 – 11.30
Aanwezig	Mariska van Tiem, Sanneke Langendoen

Mariska van Tiem is persoonlijk begeleidster van de woongroep in Wijchen bij Werkenrode. Deze woongroep bestaat uit vierentwintig cliënten met lichamelijke handicaps (LG) waar zij zelfstandig wonen. Deze LG-ers variëren in handicaps die zij vanaf de geboorte hebben of hebben gekregen door bijvoorbeeld een hersenbloeding. Het intellectueel niveau is lager dan wat men verwacht bij deze groep cliënten. Structuur is erg belangrijk in hun leven.

Mariska geeft als voorbeeld een mevrouw die haar startpagina op internet gebruikt (met vaste link) om naar de website van de ING bank te gaan om te internetbankieren. Maar deze startpagina kwam ineens niet op haar scherm te staan waardoor deze mevrouw in paniek raakte. Sommige cliënten zijn wel erg handig met de computer, waar de begeleiding veel van kan leren. Ouderen (veelal met hersenbloeding) maken vaak niet gebruik van internet. Mensen die hier wel gebruik van maken zitten (een viertal) op hyves, (de meesten) MSN-en met elkaar en met anderen, internetbankieren, en een jongen die voorheen muziek maakte en dat nu niet meer kan (wegens beperking aan zijn handen) maakt nu muziek op de computer en gaat daar zeer creatief mee om. Sommigen maken ook gebruik van de computer als communicatiemiddel, omdat zij doof zijn. De begeleider en de cliënt communiceren met elkaar door te typen op de computer. MSN is volgens Mariska een geliefd communicatiemiddel. Dat programma geeft cliënten een veilig gevoel, omdat het de handicap niet laat zien. Sommigen gebruiken ook skype (bellen via internet) om contact te houden met bijvoorbeeld ouders die op Bonaire wonen.

Belemmeringen waarmee cliënten te maken krijgen, hebben niet alleen betrekking op handelingen op de computer dat door een speciaal toetsenbord verholpen kan worden, bijvoorbeeld voor iemand die spastisch is. Ook is er sprake van een niveauverschil. De taal die wordt gebruikt (op MSN bijvoorbeeld) wordt door cliënten niet altijd goed begrepen. Korte zinnen gaan hen beter af.

Informatie vanuit Pluryn komt binnen via een informatiemap die persoonlijke begeleiders met de cliënten doornemen. Daarnaast zijn er de memo's en vergaderingen. Een aantal cliënten lezen het cliëntenblad van Pluryn. Interne informatie wordt via memo's binnen de woongroep verspreid. Dit gaat bijvoorbeeld over informatiebijeenkomsten, maaltijden, wanneer een nieuwe stagiaire komt of een cliënt komt logeren. Dit zijn allemaal praktische dingen. Het zou een optie zijn om dit soort informatie op intranet te plaatsen, maar veel cliënten beschikken weer niet over een computer en internet. Dus het een kan de ander niet vervangen.

Cliënten die geen computer of internet hebben, hebben daar ook geen interesse in. Zij hebben dit nooit gebruikt en nooit nodig gehad, dus waarom zouden ze dit nu wel ineens gaan gebruiken. Cliënten moeten zelf hun internetaansluiting betalen en nemen dan een alles in één abonnement, maar velen moeten van een uitkering rondkomen en geven hun geld liever uit aan bijvoorbeeld sigaretten. Cliënten spelen veel spelletjes, zoals summa, mahjong en patiencen (met name geheugenspelletjes). Het zou leuk zijn als dit ook op intranet komt te staan.

Een gezamenlijke computer is niet echt een optie, omdat men dan gaat ruziën over wie gebruik mag maken van de computer. Het zou wel fijn zijn als mensen die geen computer hebben daar gebruik van kunnen maken. Wij zouden daar goede afspraken over moeten maken, net zoals bij televisie kijken. Informatie opzoeken op internet moet dan in overleg worden gedaan. Beveiliging is niet echt nodig, de cliënt pakt het zelf wel op en zullen naar verwachting geen gekke dingen doen. Op de

Bogard AC Druten worden computercursussen gegeven, maar hiervoor bestaat wel een wachtlijst. Tegenwoordig kunnen cliënten ook een ambulante computercursus krijgen, waarbij men leert met de eigen computer om te gaan.

Veel cliënten zeggen behoefte te hebben aan contacten met niet gehandicapte mensen en dat doen zij veelal op MSN. Hoewel uit de praktijk blijkt dat zij meestal slechts contact hebben met familie. De stap om contact te leggen met anderen is erg groot. Hoewel MSN niet prijs geeft dat je gehandicapt bent is het gevoel dat mensen er toch wel achter komen erg beangstigend.

Waar cliënten behoeften aan hebben zijn vaste links, zoals het zoeken naar hulpmiddelen, waar je kastjes kunt kopen (bij de IKEA), aangepaste vakanties, activiteiten binnen de regio voor mensen met en zonder handicap, wat er binnen Pluryn speelt (vacatures, alles wat belangrijk is voor cliënten). Dit zou allemaal op intranet kunnen komen staan. Het zou wel handig zijn als begeleiders deze informatie eerst krijgen door bijvoorbeeld links te maken naar outlook, waardoor zij eerst een bericht krijgen over nieuwe informatie dat op intranet komt te staan. Hierdoor kunnen begeleiders beter participeren op de reacties van cliënten. Begeleiders zelf zijn overigens niet allemaal even kundig met de computer. De gemiddelde leeftijd is veertig jaar en het kan soms wel twee weken duren voordat zij hun mail lezen en beantwoorden. Wel wordt veel gebruik gemaakt van het kwaliteitshandboek en BIG protocollen.

De meesten cliënten gaan met de tijd mee en beschikken over mobiele telefoons (behalve twee cliënten die een handicap aan hun handen hebben). Dit zijn met name cliënten in de leeftijdscategorie van vijfendertig jaar tot en met vijfenveertig plus. Ook vragen zij elkaar om hulp. Sommigen downloaden films, zijn met muziek bezig of zetten foto's van hun digitale camera op hun computer. Internet is voor cliënten met name een communicatiemiddel. Flauwe mails (met grapjes) worden vaak naar elkaar doorgestuurd. Cliënten leven in een beperkte wereld en internet kan hun wereld verrijken, maar kan ook isoleren. Zo zijn er mensen die internet als vervangend middel gebruiken om te communiceren met mensen (via MSN) en daar hun eigen wereld creëren in plaats van face-to-face contact te hebben. Let wel dat cliënten op een andere manier contacten leggen. Vaak hebben zij geen werk of wonen in een regio waar zij niet in zijn opgegroeid. Het niveau is veelal laag doordat cliënten veel in het ziekenhuis hebben gelegen of alleen speciaal onderwijs hebben gevolgd. Dit zijn vaak cliënten met hersenbeschadigingen en die als baby's (spinna's) een open rug hebben gehad.

A2 Tilly van Zwam

Locatie	Tiel, Bladergroenstraat 4
Tijdstip	20-05-2009 15.00 – 15.30
Aanwezig	Tilly van Zwam, Sanneke Langendoen

Tilly van Zwam is begeleidster op locatie bladergroenstraat in Tiel onderdeel van Werkenrode. De doelgroep bestaat uit LG volwassenen met een leeftijd vanaf de drieëntwintig jaar met ieder een eigen woning en leven zo zelfstandig mogelijk. Cliënten kunnen dus gaan en staan waar ze willen. Van de 20 personen maken er zes gebruik van internet. Janny wil wel internet, maar heeft moeite met lezen en schrijven. Cynthia is slechtziend en heeft spraak op haar computer (leest alles voor). Betty gebruikt veel Google. Marieke gebruikt internet zelfstandig en zegt dat ze alles kan, maar overschat zichzelf snel. Arjan kan zelf geen dingen opzoeken, omdat hij er geen beeld van kan maken. Cora werkt bij Nezzo en is erg handig met het versturen van mail. Maar niet iedereen kan goed met de computer omgaan. Niet-gebruikers praten ook niet over internet en communiceren door middel van post. Cliënten moeten zelf voor een internetverbinding zorgen. De meeste cliënten spelen wel allemaal spelletjes, zoals tetris.

Belangrijkste informatie komt binnen deze woongroep op het prikboord te hangen. Het cliëntenblad wordt niet door iedereen gelezen (niet iedereen kan lezen) en het is vaak een ver van je bed show. Mensen die gebruik maken van internet willen er ook graag bijhoren en zijn qua innovatie ver vooruit. Het is een soort van hype, net als met de mobiele telefoon, iedereen wil het ineens hebben. Bij D'N Bogard kunnen cliënten middels cursussen leren omgaan met internet. Tilly neemt een cliënt met NAH (niet aangeboren hersenletsel) als voorbeeld die deze cursus zal blijven doen, omdat ze de

theorie niet in een andere situatie (thuis) in praktijk kan brengen. Maar het is een goede dagbesteding voor haar.

Cliënten hebben behoefte aan informatie uit de regio. Bijvoorbeeld sporten, zoals hockey of rolstoeldansen. Deze woongroep zit in de uithoek van Werkenrode en ze zijn niet bezig met dingen die zich binnen Pluryn afspelen. Groesbeek (waar Wekenrode met name zit) is te ver weg. Maar omdat de woongroep dicht bij het centrum ligt kunnen cliënten veel zelf op pad.

Cliënten houden contact met familie door te e-mailen of te bellen. Merendeel van de familie en vrienden wonen in de buurt van Tiel. Cliënten hebben wel behoefte aan mensen met dezelfde interesses, bijvoorbeeld een maatje om samen mee naar het café te gaan. Cliënt-zoekt-cliënt kennen ze niet in Werkenrode. Het zou leuk zijn als een dergelijk systeem op intranet komt te staan. Er zijn een groot aantal cliënten dat zich in een sociaal isolement bevindt. Internet zou hen wellicht hieruit kunnen halen. Begeleiders zouden niet-gebruikers van internet het omgaan met internet kunnen leren. Intranet moet simpel zijn met weinig prikkels. In woonvorm Nijmegen zitten cliënten (LG-ers) met een hoger niveau en hebben minder moeite met internet.

A2.1 Conclusie begeleiding Werkenrode

Omschrijving doelgroep	De lichamelijke handicap leidt vaak tot een verstandelijke achterstand. Structuur is erg belangrijk in hun leven.
Huidige gebruikssituatie internet	De niet-gebruikers bestaan uit ouderen en hebben meestal hersenbloedingen gehad. Het merendeel van de cliënten gaat met de tijd mee en hebben ook mobiele telefoons. De gebruikers bestaan uit kundige en minder kundige ICT vaardigheden. De meesten gebruiken internet om te communiceren met anderen via Hyves, MSN en Skipe. Anderen maken ook gebruik van internetbankieren, zetten foto's op hun PC, downloaden films, mailen flauwe mailtjes naar elkaar door en spelen spelletjes op de computer.
Redenen gebruik of niet-gebruik internet	Niet-gebruikers hebben weinig interesse in internet, hebben te weinig geld (leven van een uitkering) en zijn tevreden met hun huidige leven. Gebruikers willen communiceren met de buitenwereld. Doordat zij geen werk hebben is dat de manier om mensen (ook zonder handicap) te ontmoeten. Hoewel uit de praktijk blijkt dat zij veelal onderling (LG-ers) met elkaar contact hebben.
Behoeft gebruik internet	Vaste links naar websites waar zij makkelijk kunnen zoeken naar hulpmiddelen, waar je kastjes kunt kopen (bij de IKEA), aangepaste vakanties, activiteiten binnen de regio voor mensen met en zonder handicap. Behoeft van cliënten om in contact te komen met niet-gehandicapte mensen.
Informatie vanuit Pluryn	Cliënten willen weten wat er binnen Pluryn speelt (vacatures, alles wat belangrijk is voor cliënten).
Toegankelijkheid internet	Een gezamenlijke computer voor cliënten die geen financiële middelen hebben om een computer aan te schaffen.
Overige	Met name de wat oudere begeleiders (veertig plus) hebben geen goede ICT vaardigheden.

A3 Cliënten Cora van Tricht en Cynthia van de Rest

Locatie	Tiel, Bladergroenstraat 4
Tijdstip	20-05-2009 15.30 – 18.00
Aanwezig	Cora van Tricht en Cynthia van de Rest, Sanneke Langendoen

Cynthia is slechtziend en zit in een rolstoel. Ze geeft aan dat het echt nodig moet zijn wil ze internet gebruiken. Ze e-mailt dan en zoekt dingen op om aan informatie te komen. Bijvoorbeeld over artiesten en bekijkt hun sites. Ze benadrukt dat ze internet niet gebruikt voor haar plezier of tijdverdrijf. Internet gebruikt ze als noodzakelijk middel. Internet opzicht vindt ze niet zo interessant.

Cora daarentegen gebruikt internet als communicatiemiddel en voor entertainment. Ze bekijkt Hyves en haar e-mail elke dag en geeft aan niet meer zonder internet te kunnen leven, net zoals ze niet zonder haar mobiele telefoon en televisie kan. Daarnaast doet ze ook aan internetbanieren, speelt spelletjes, kijkt video's op YouTube en luistert muziek van de artiesten Nick en Simon. Cynthia onderhoudt via internet haar sociale netwerk.

Beide geven aan dat ze het cliëntenblad van Pluryn niet lezen. Cynthia kan het merendeel ook niet lezen (en vraagt anderen ook niet om het voor te lezen). Beide geven aan dat ze Werkenrode Pluryn zijn ontgroeid. Wanneer informatie over Pluryn op intranet komt te staan is dat voor hun niet interessant. Informatie over de cliëntenraad daarentegen wel. Dit speelt meer en kan middels intranet actueler worden gemaakt met diverse informatie en geeft de mogelijkheid om aan hoger hand advies te geven. Sommige woonvormen zijn niet allemaal vertegenwoordigd in de cliëntenraden. Informatie hierover op internet plaatsen helpt wellicht om mensen te stimuleren en hen te interesseren voor actuele ontwikkelingen binnen Pluryn.

Wanneer Cynthia niet op internet zit speelt ze met haar konijn en schrijft ze brieven op de computer. Haar computer leest dit dan voor en zo kan ze horen wanneer een brief correct is geschreven. Ze woont nu al zestien jaar in Tiel. Daarvoor heeft ze in Utrecht en Bilthoven gewoond. Ze checkt haar mail wel wanneer ze wacht op een antwoord van iemand anders, maar als ze mail ontvangt kan het soms twee weken duren voordat ze deze leest.

Voor Cora betekent geen toegang tot internet een gemis tot een deel van de wereld. Ze wil een digitale camera kopen, zodat ze foto's van bijvoorbeeld een concert op Hyves kan plaatsen. Kopen doet ze niet snel via internet. Het idee dat je je bankrekeningnummer moet achterlaten vind ze niet prettig. Cynthia geeft haar gelijk en heeft zelf ooit films van Goede Tijden Slechte Tijden besteld. Hoewel er niks fout is gegaan, voelt ze zich hier niet prettig bij. Op intranet moet informatie komen over de regio, van bijvoorbeeld restaurant waar je kunt eten. Maar ook waar je je dagelijks avondeten kunt bestellen, via thuiszorg of het Freithof (waar je drie weken van te voren aan moet geven wat je wilt eten, belachelijk dus). In de woongroep wordt je gestimuleerd om veel zelf te doen.

Jan Pieter Heije

Jan Pieter Heije is een orthopedagogisch behandelcentrum voor kinderen en jongeren met een licht verstandelijke handicap en gedragsproblemen. Als gevolg van een stagnatie in hun ontwikkeling kunnen zij thuis, in de buurt of op school vastlopen. Het gaat veelal om jongeren die naast hun verstandelijke handicap bijkomende problemen hebben, zoals ADHD, autisme en hechtingsproblemen (www.pluryn.nl).

A4 Jos Havekes

Locatie	Oosterbeek, Utrechtseweg 316
Tijdstip	28-04-09 10.30-11.30
Aanwezig	Jos Havekes, Sanneke Langendoen

Jos is teamleiders van licht verstandelijk gehandicapte kinderen bij Jan Pieter Heije over een leeftijd van zes tot en met twaalf jaar. Dit zijn kinderen met meerdere problemen, zoals ADAH en autisme waarbij nog geen diagnose is gesteld of een diagnose moeilijk te stellen is. Deze kinderen worden door MEE's doorverwezen, krijgen een CIZ indicatie en komen uiteindelijk bij JPH terecht. Vervolgens wordt een behandelplan en werkplan gemaakt voor de cliënt. De meesten cliënten wonen op JPH en kunnen afhankelijk van de thuissituatie één keer in de zoveel tijd terug naar huis, maar soms hebben de ouders geen voogddij meer en kunnen kinderen niet terug naar huis.

Op dit moment maken kinderen geen gebruik van internet. Wel spelen ze allemaal spelletjes op de Xbox, Playstation en de Wii Nintendo. In het behandelplan kunnen afspraken worden gemaakt over het wel of niet toestaan van internet. De beveiliging van de internetomgeving is een zeer belangrijk aspect bij deze doelgroep. Deze kinderen hebben zelfs geen mobiele telefoon en er worden belafspraken gemaakt (afhankelijk van de situatie). Een ander voorbeeld is het kijken van films met begeleiders erbij, omdat kinderen van films nachtmerries kunnen krijgen.

Het is belangrijk om kinderen af te schermen en conflicten via chatten te voorkomen. Intranet moet dus goed aangepast zijn op kinderen en goed afgeschermd (beveiligd) zijn. Kinderen komen toch weer terug in de maatschappij, dus dan worden ze automatisch geconfronteerd met internet. Op intranet zouden kinderen kunnen leren omgaan met internet.

Informatie vanuit Pluryn ontvangen kinderen nu via de groepsleiding, via groepsbesprekingen en van de cliëntenraad. Informatie dat op intranet voor cliënten kan komen te staan is het cliëntenblad, nieuws over de nieuwbouw op JPH, informatie per locatie en bijvoorbeeld feestdagen zoals Koninginnedag.

Jos stelde mij voor aan een persoonlijk begeleidster van JPH. In een gesprek met haar werd duidelijk dat kinderen thuis veelal wel met internet te maken hebben. Vaak gebruiken zij Hyves dat deze begeleidster als gevaar ziet, want niemand heeft hier toezicht over. Ook vanuit school krijgen kinderen vaak opdrachten om over bepaalde onderwerpen, zoals het milieu en zaken die ze op internet moeten opzoeken. Dat moet dan gedaan worden op de computer van de persoonlijke begeleidster (onder toezicht), want er zijn geen gezamenlijke computers op JPH. Wel op de boerderij, maar daar maakt deze doelgroep geen gebruik van. Deze begeleidster is erg voorstander van een gezamenlijke computer waar meerdere woongroepen gebruik van kunnen maken. Met name educatieve spelletjes en een soort van Google (informatie opzoeken over bijvoorbeeld voetbalverenigingen) ziet zij graag op intranet terug.

A5 Ria van Remmerden

Locatie	Oosterbeek, Utrechtseweg 316
Tijdstip	28-04-09 11.30-12.30
Aanwezig	Ria van Remmerden, Sanneke Langendoen

Ria van Remmerden is teamleider van jongere licht verstandelijk gehandicapten. Over het algemeen behandelt JPH kinderen vanaf de zes tot en met eenentwintig jaar. Dit zijn kinderen met een licht verstandelijke handicap en een IQ van 55 tot 85 met een aantal uitschieters naar boven. Het zijn kinderen die moeilijk leren en daardoor een leerachterstand hebben, veelal met bijkomende problemen zoals autisme, hechtingsproblemen en ga zo maar door. Wel kunnen zij allemaal lezen, leren en schrijven. Op computergebied zijn de meesten cliënten erg slim en weten er meer vanaf dan hun begeleiders. Er zijn leefgroepen, dagbehandeling (na school om 17.00 uur), logeeropvang (in het weekend, voor de gezelligheid en het geeft rust aan ouders), training begeleidend wonen en IWIB (individueel wonen met begeleiding).

Ria heeft veel gewerkt met leefgroepen in Doetinchem en Dieren. Daar zitten de wat oudere doelgroepen en zij maakten veel gebruik van de computer en internet. LVG-ers zijn volgens Ria heel erg beïnvloedbaar en vinden MSN en Hyves erg interessant. Helaas zijn ze snel geneigd om te gaan pesten en worden hier makkelijk zelf slechtoffer van. Ook wordt muziek gedownload, zoals hardcore, en filmpjes van Youtube, maar hier kunnen cliënten erg agressief en angstig van worden. SAG, een organisatie waar Ria in zit houdt zich bezig met xber-pesting. Iescape (een virtueel spelletje) is ook erg in trek bij deze doelgroep. Het probleem is dat deze jongeren sociaal niet weerbaar zijn. Ria heeft onder andere een methodiek pesting opgezet. Het geeft ook groepsopvoeders redenen om toezicht te houden op internet.

Computers bevinden zich in algemene ruimtes en vanaf een bepaalde leeftijd (16) kan iemand zijn eigen computer aanschaffen. Om kinderen te monitoren worden algemene afspraken met hen gemaakt, zoals een half uur per dag beeldschermen (zoals internet, Wii Nintendo) en dat wordt met wekkers en klokken in de gaten gehouden. Ook worden wel eens afspraken gemaakt over MSN-gebruik dat wordt toegestaan wanneer bijvoorbeeld de browser geschiedenis wordt aangezet (en alle gemaakte gesprekken automatisch bewaard worden voor de begeleider). Een andere manier zijn spelletjes waarop een bepaalde leeftijd staat aangegeven (vanaf 16 jaar) aan te houden. Op andere groepen mogen cliënten niet eens op Hyves. De begeleiders maken daar ieder eigen afspraken over met cliënten. De omgang met internet moet begeleid worden. Jongeren kunnen door internet ook geïsoleerd raken. Jelmer is een jongen van 17 jaar, vrij introvert en maakt weinig sociaal contact. Wel weet hij alles van computers. Hij zal later waarschijnlijk alleen maar werken en computeren. Internet kan dus positief uitvallen of negatief. Dat ligt aan de manier waarop hier mee wordt omgegaan. Kinderen moeten niet geobsedeerd raken van internet en computerspelletjes. Wij proberen kinderen te normaliseren en hen een goede manier van omgang met zaken als internet aan te leren. Denk wel, het gaat om kinderen die bijvoorbeeld een foto op Hyves hebben staan met een zak over hun hoofd of een steekwapen in hun handen. Daarbij komt de puberteit nog eens om de hoek kijken. Het is dus geen gemakkelijke doelgroep. Een goed netwerk (begeleiders en familie) is van cruciaal belang en dat kan de cliënt helpen om op een juiste manier van internet gebruik te maken.

Informatie over Pluryn krijgen cliënten nu via het tijdschrift voor cliënten, maar lang niet alle cliënten maken hier gebruik van. Daarnaast zijn er groepsvergaderingen, bemiddelingscommissies, vertrouwenspersonen en individuele gesprekken. Het zou volgens Ria goed zijn als deze onderwerpen ook op intranet komen te staan. Andere items zijn leuke educatieve spelletjes, zoals Pika (waarbij je blind leert typen en beloond wordt als je het goed doet en een spelletje erbij krijgt). Ook algemene informatie over Pluryn, zoals woonvormen, dingen die er te doen zijn in de directe omgeving en alles dat kindgerelateerd is kan op intranet komen te staan. Zij moeten geprikkeld raken door bepaalde items, door bijvoorbeeld links naar interessante informatie of zelfs seksuele voorlichting. Motivatie speelt hier een belangrijke rol in.

Het probleem is de verbinding leggen naar de kamers. Een geldkwestie dus. Daarnaast vinden veel begeleiders en teamleiders internet eng en zijn bang de controle kwijt te raken. Bij dagbehandeling zou er een hoek met computers moeten komen staan, maar begeleiders

---

beargumenteren dat kinderen dan beter buiten kunnen spelen. Het zijn dezelfde discussies die ook terug komen bij ouders met kinderen zonder handicaps.

A6 Marianne Nusselder

Locatie	Oosterbeek, Utrechtseweg 316
Tijdstip	18-05-2009 13.30- 14.00
Aanwezig	Marianne Nusselder, Sanneke Langendoen

Marianne Nusselder is teamleidster van onder andere het vossenhol op locatie Oosterbeek. Het betreft een doelgroep van LVG-ers in leeftijden vanaf elf tot en met negentien jaar verspreid over verschillende soorten woongroepen die verschillende soorten zelfstandigheid eisen. Alle jongeren maken gebruik van internet. De manier waarop hier gebruik van wordt gemaakt is verschillend. Op het vossenhol beschikken jongeren niet over een eigen computer en kan gebruik worden gemaakt van de computer van de begeleiding. Oosterbeek beschikt wel over een internetcafé (de boerderij) met computers in een gezamenlijke ruimte met toezicht. Vaak moeten jongeren dingen opzoeken voor school op internet, dus huiswerk gerelateerd. Anderzijds spelen ze veel spelletjes, mailen en MSN-en veel op internet.

Wanneer jongeren naar huis gaan beschikken zij vrij over internet. Op locatie worden bepaalde 'risicosites' afgeschermd, zoals in het multifunctionele centrum waar gezamenlijke computers staan. Denk bijvoorbeeld aan Hyves waar bepaalde jongeren niet goed mee om kunnen gaan en naaktfoto's van zichzelf op plaatsen. Ook worden teksten op Hyves of MSN vaak te letterlijk genomen en kunnen jongeren dus niet goed omgaan met zulke programma's. Bij spelletjessite wordt per individu gekeken naar de leeftijd en ontwikkeling voordat een dergelijke site wordt toegestaan. Hier is dus wel controle op. We proberen jongeren te leren omgaan met internet en hen daarin als het ware op te voeden.

Een aangepast internet is niet nodig voor deze doelgroep. Alle jongeren kunnen goed met internet omgaan en zijn veel verder qua niveau dan de meetse verstandelijk gehandicapten. Deze doelgroep zit reeds al veel op het reguliere internet. Wanneer Pluryn een intranet wil aanbieden met bijvoorbeeld spelletjes moeten deze niet te kinderachtig zijn en gelet worden op het niveau. Het belangrijkste is dat de begeleiding jongeren leert om te gaan met internet. Voor internet bestaat nog geen beleid en dit moet en wordt nu per persoon afgestemd. Op de nieuwbouw hier in Oosterbeek komt een internetaansluiting op alle kamers.

Informatie vanuit Pluryn voor deze groep cliënten wordt nu via het cliëntenblad aangeboden. Hoewel dit blad met mondjesmaat wordt gelezen en vaak te moeilijk of te makkelijk is. Daarnaast zijn er regelmatig vergaderingen over regels, verdrietjes en pijntjes. Op intranet zou informatie kunnen komen over ontwikkelingen over de Zorg Zwaarte Pakket (ZZP), dagactiviteiten, over de nieuwbouw, verhalen van jongeren (bij verhuizing een cliënt naar locatie Beele), informatie over de locatie, evenementen en de notulen van de cliëntenvergadering. Met name informatie dat dicht bij huis staat.

A6.1 Conclusie begeleiding Jan Pieter Heije

Omschrijving doelgroep	Het gaat hier om kinderen en jongeren met een licht verstandelijke handicap met veelal bijkomende problemen als autisme en ADHD.
Huidige gebruikssituatie internet	Kinderen (zes tot en met twaalf jaar) maken niet echt gebruik van internet. Soms doen zij dit wel thuis, maar daar is de begeleiding niet blij mee. Zij zien internet als een bedreiging. Jongeren (vanaf twaalf jaar) maken wel veel gebruik van internet. Per woongroep maken begeleiders zelf afspraken met cliënten hierover. Toezicht is erg belangrijk.
Redenen gebruik of niet-gebruik internet	Doordat de begeleiding veel controle wil hebben over het gebruik van internet liggen daar de redenen voor het niet-gebruik maken.
Behoeft gebruik internet	Kinderen moeten vanuit school wel eens dingen opzoeken. Een zoekfunctie op intranet (encyclopedie), dingen die er in de regio te doen zijn en de aankondiging van feestdagen. Jongeren spelen meer spelletjes, zitten veel op Hyves, downloaden van muziek en het bekijken van filmpjes op Youtube. Ook is er behoefte vanuit de begeleiding naar educatieve spelletjes, zoals seksuele voorlichting en het leren omgaan met internet.
Informatie vanuit Pluryn	Informatie dat op intranet voor cliënten kan komen te staan is het cliëntenblad, nieuws over de nieuwbouw op JPH, informatie per locatie, informatie over groepsvergaderingen, bemiddelingscommissies, vertrouwenspersonen. Ook algemene informatie over Pluryn, zoals cliënten wonen, dingen die er te doen zijn in de directe omgeving en alles dat kindgerelateerd is.
Toegankelijkheid internet	Voor de kinderen één computer voor alle woongroepen. Jongeren maken met de begeleiding afspraken over het gebruik van internet. Vanaf zestien jaar mogen zij een computer op hun eigen kamer hebben.
Overige	Kinderen en jongeren moeten leren hoe zij met internet om moeten gaan. Het educatieve aspect is erg belangrijk. Cliënten moeten geprikkeld raken door bepaalde items, door bijvoorbeeld links naar interessante informatie.

A7 Cliënt Jelmer Oortgiessen

Locatie	Nieboerstraat 30, Dieren
Tijdstip	18-05-2009 16.30-17.15
Aanwezig	Jelmer Oortgiessen, Sanneke Langendoen

Jelmer Oortgiessen ontvangt het cliëntenblad van Pluryn, maar kijkt hier nooit in. Hij heeft dit blad één keer ingezien en niks interessants gelezen en sindsdien nooit meer erin gekeken. Jelmer heeft alleen interesse in computers en het spelen van spelletjes zowel op internet als game-computers (zoals Playstation). Met name Runscape is een spel dat hij graag speelt. Op de locatie waar hij voorheen woonde werd meer vrijheid gegeven om te internetten. Dan zat hij voornamelijk op MSN en hield op die manier contacten met zijn vrienden. Nu mag hij slechts een half uur per dag internetten en mag hij slechts drie kwartier op zijn kamer zitten. Op de woongroep waar hij nu op zit is MSN niet toegestaan, omdat er ooit iets was voorgevallen. Zijn mobiel is het enige middel waardoor hij in contact staat met zijn vrienden en daar kan hij ook absoluut niet zonder. Hyves is overigens wel toegestaan, alleen doet Jelmer hier niks mee. Online gamen (Runcap) en MSN-en is voor Jelmer het belangrijkste dat hij op internet kan doen. Daarnaast onderhoud hij contacten en maakt nieuwe contacten via Hotmail. Met Google doet hij niet zoveel.

Informatie vanuit Pluryn mist hij niet en interesseert hem ook niet. Alle informatie die hij nodig heeft komt in de groepsvergaderingen ter sprake. Hij is niet tevreden over de woongroep waar hij nu woont. Hij is bezig zich te laten overplaatsen naar een andere woongroep (training en wonen) waar hij meer vrijheid krijgt en ook vrij kan internetten. Ook met zijn huisgenoten voelt hij zich niet verbonden. Op dit moment werkt hij in een ijsfabriek en gaat hij vier dagen in de week naar school.

Zijn grote hobby is het in elkaar zetten van computers. Hij helpt zijn buurman ook graag met virussen. De wat oudere begeleiders zijn overigens niet altijd even kundig met de computer. Jelmer heeft overal en nergens gewoond. Hij heeft in Doetinchem, Stenen, Apeldoorn en Hengelo gewoond. Een veilig gevoel is voor hem het allerbelangrijkste. Naast computeren speelt hij graag met de vlieger buiten en skate hij regelmatig (alleen, want dit is niet een hobby van zijn vrienden).

A8 Cliënt Gideon Kakebeen

Locatie	Elst, Jasappel 31
Tijdstip	21-05-2009 17.00-17.45
Aanwezig	Gideon Kakebeen, Sanneke Langendoen

Gideon is zestien jaar en woont sinds twee jaar in Elst. Daarvoor heeft hij in Oosterbeek in het vossenvol gewoond. Hij maakt gebruik van internet en in zijn woongroep gaat internet om acht uur 's morgens aan en om half elf 's avonds weer uit. Begeleiders komen regelmatig checken wat je op de computer aan het doen bent. Gideon maakt met name gebruik van MSN, Hyves en online spelletjes (schiet-en voetbal spelletjes). Ook zoekt hij veel dingen op voor school en gebruikt Google veel. MSN is voor hem het belangrijkste. Hij kan hierdoor contact onderhouden met vrienden en met hen praten. De meeste vrienden wonen dan ook ver weg. Daarnaast download hij graag muziek en videoclipps.

Informatie die hij vanuit Pluryn nu krijgt is het cliëntenblad. Maar dit blad vindt hij niet erg interessant, omdat de onderwerpen die erin staan hem niet aanspreken. Dit komt vaak door de hoofdtitel, die hem niet aanpreekt en daardoor ook het blad niet leest. Informatie vanuit Pluryn interesseert hem ook niet erg. Ook niet wat er in de cliëntenraad wordt besproken. Wat hij wel belangrijk vindt is in contact komen met soortgenoten. Mensen die kunnen zien hoe je bent, wat je hebt meegemaakt en mensen leren kennen die ook bepaalde dingen hebben meegemaakt en hoe zij met situaties zijn omgegaan. Nu woont hij met diverse mensen die niet hetzelfde als hem zijn. Informatie over JPH zoekt hij nooit op internet op, maar het zou leuk zijn als je mensen met elkaar kunt matchen.

Op dit moment zit Gideon op school en loopt stage bij een bouwbedrijf De Aandacht. Daarna wil hij een opleiding stratenmaker doen, omdat zijn oom dat ook doet. Over tien jaar wil Gideon zelfstandig wonen in zijn eigen huis.

Internet is voor Gideon een middel om in contact te komen met nieuwe mensen en bestaande vrienden te onderhouden. Hij heeft vrienden ouders, klasgenootjes en meisjes die hij heeft leren kennen en in zijn MSN contactlijst staan. Zijn ouders wonen overigens wel in de buurt van Elst. De meesten mensen die hij kent wonen in Nijmegen en Arnhem. Regelmatig blijft hij in Nijmegen of Arnhem slapen bij vrienden. Deze nodigt hij wel eerst uit in zijn woongroep, zodat zijn begeleiders kennis kunnen maken met zijn vrienden.

Intranet moet volgens Gideon mensen aanpreken door mooie titels te gebruiken. Informatie over Pluryn zelf is voor hem niet echt belangrijk. Wel spelletjes, muziek en chatsites waar je alle soorten mensen kunt leren kennen. Zo breed mogelijk dus.

A9 Cliënt Marco van Rossum

Locatie	Renkum, Mr. Jonkerweg 1
Tijdstip	22-05-2009 11.00 – 11.30
Aanwezig	Marco van Rossum, Sanneke Langendoen

Marco is een jongen van eenentwintig jaar en woont al vier jaar in een woongroep op Mr. Jonkerweg van Jan Pieter Heije. Daarvoor heeft hij op locatie JPH in Oosterbeek gezeten bij het vossenhol. Hij is geboren in Wageningen waar ook zijn ouders wonen, maar hij wil graag overgeplaatst worden naar Nijmegen. In Renkum is namelijk weinig te beleven en in Nijmegen wonen veel van zijn vrienden.

Marco heeft op dit moment geen computer en zit daarom ook niet veel op internet. Dit komt omdat hij een laptop wil. Hij mag wel op de computer van zijn huisgenoten en hij kan op de gezamenlijke computer. Maar dat doet hij liever niet, omdat huisgenoten dan over zijn schouder meekijken of in de geschiedenis op de computer kijken. Het is belangrijk dat hij privé kan internetten. Het liefste download hij muziek en films. Daarnaast zit hij veel op MSN en Hyves, omdat zijn vrienden daar ook op zitten. Maar Marco vindt het niet zo erg dat hij nu zonder internet zit. Hij houdt niet alleen via internet contact met zijn vrienden, maar gaat ook vaak naar mensen zelf toe. Ook speelt hij graag autospelletjes op internet. Hij heeft overigens geen Playstation of Xbox, maar natuurlijk wel een mobieltje.

De begeleiding houdt geen toezicht op de computer die bij je op de kamer staat. Wel zijn regels opgesteld voor het gebruik van de gezamenlijke computer. Je mag namelijk geen pornosites en discriminerende sites bezoeken. Maar daar heeft Marco toch geen behoefte aan. Iedereen in zijn woongroep heeft toegang tot internet via een router waarop mensen zich kunnen aansluiten. Hiervoor moet je een kleine bijdrage betalen, maar het meeste zit bij de huurprijs inbegrepen.

Informatie over Pluryn krijgt Marco door het lezen van het cliëntenblad. Hij leest dit blad regelmatig en kiest de artikelen uit die hij interessant vindt. Wanneer Pluryn via intranet informatie gaat aanbieden is het belangrijk dat het makkelijk in gebruik is voor alle cliënten. Dus ook cliënten die slechthorend of slechtzind zijn. Hiervoor kunnen grotere pictogrammen en voorleesopties worden gebruikt. Op de site van Pluryn staat volgens Marco te weinig informatie per locatie. Hij vindt het belangrijk dat op intranet per locatie uitgebreid informatie staat. Denk ook aan informatie over ontwikkelingen, veranderingen binnen JPH, wat bepaalde locatie precies inhouden en wat voor cliënten er zitten. Ook informatie over cliëntenraden is interessant. Daarnaast verhuizen cliënten regelmatig. Informatie over alle locaties met foto's en verhalen van cliënten erbij en wat er te doen is in de stad of dorp van de betreffende locatie is fijn. In Renkum is namelijk weinig te beleven. Dat is een van de redenen waarom hij naar Nijmegen wil verhuizen met begeleiding wonend op afstand. Maar ook met wat voor cliënten je dan gaat samenwonen. Voor je oriëntatie is dit heel handig. Hij denkt dat de meeste mensen blij zijn als dergelijke informatie erop komt te staan. Nu kun je wel aangeven waar je wilt wonen en dan mag je een dag langsgaan om te kijken, maar veel informatie van te voren krijg je niet.

Op JPH had Marco geen internet, maar hij miste dat ook niet. Hij deed toen andere dingen, had andere hobby's. Hij denkt wel dat sommige kinderen wel blij zouden zijn als daar internet zou

---

komen. Hij weet dat je daar op de computer van de begeleiding mag internetten, maar daar heeft hij zelf nooit gebruik van gemaakt.

Het is belangrijk dat de begeleiding energie in het intranet wil steken. Hij doelt op de begeleiding die ze moeten geven aan mensen die nu niet goed met internet om kunnen gaan. Als voorbeeld neemt hij zijn broertje die bij Winckelsteegh woont. Hij zou het super vinden als zijn broertje leert hoe hij de computer aan moet zetten en een e-mail kan versturen. Hij bezoekt zijn broertje en pleegouders regelmatig. Dus hij heeft op dit moment genoeg contact met hen. Internet heeft hij daarvoor niet nodig.

Marco is werkzaam bij Berma en doet daar de groenvoorziening in Oosterbeek. Hij heeft leuke collega's. Een tijdje terug was het wel minder leuk op het werk, omdat sommige collega's de spot dreven met zijn collega's beperkingen. Daar kan Marco niet tegen en heeft geleerd zijn mond open te trekken. Nu heeft hij het erg naar zijn zin. Hij streeft ernaar om zo zelfstandig mogelijk te wonen en zijn rijbewijs te halen, zodat hij meer vrijheid heeft.

Groesbeekse Tehuizen

Groesbeekse Tehuizen ondersteunt (jong) volwassenen met een licht tot matige verstandelijke handicap. Ook cliënten met een combinatie van verstandelijke handicap en gedragsproblemen en ouderwordende cliënten ontvangen ondersteuning van Groesbeekse Tehuizen (www.pluryn.nl).

A10 Mariska Bisschops

Locatie	Groesbeek, Zevenheuvelseweg 16
Tijdstip	27-04-09 11.00-13.00
Aanwezig	Mariska Bisschops, Sanneke Langendoen

Mariska Bisschops is teamleider van dagbesteding Pluryn in Groesbeek. Een aantal jaren terug was zij persoonlijk begeleidster van Groesbeekse Tehuizen. Zij kon zich nog een oudere vrouw herinneren die altijd bezig was haar sociale contacten te onderhouden door op een typemachine brieven te typen en vervolgens te versturen met de post. Mariska heeft er toen voor gezorgd dat deze vrouw een computer kreeg met een aantal aangepaste functies, zoals een groter lettertype en vertragingsknoppen voor het toetsenbord. De kosten hiervoor kon deze mevrouw zelf financieren. Helaas geldt dit niet voor elke cliënt. Het merendeel van de cliënten beschikt niet over zoveel geld en leeft bijvoorbeeld van een uitkering. Dit vormde al een probleem toen telefoonaansluitingen binnen Pluryn werden gerealiseerd. Binnen woongroepen werden de verbindingen wel gelegd, maar tot de meterkast en niet naar de kamers van de cliënten. Om deze bedrading door te trekken moeten zij zelf voor de kosten opdraaien. Wat krijg je dan, een gezamenlijke telefoon, waar cliënten bijvoorbeeld in de gang (waar iedereen voorbij loopt) zonder enige privacy moeten bellen. Hetzelfde geldt dus ook voor de aansluiting van internet.

De cliënten die op dit moment internet gebruiken zijn de cliënten die de technische ontwikkelingen willen bijhouden. Zij vinden nieuwe dingen heel interessant en zijn ook in bezit van een mobiele telefoon en een dvd-recorder. Dit zijn tevens de cliënten die maatschappelijk meer betrokken zijn. Zij willen meegroeien en gebruik maken van nieuwe dingen zoals een mobiele telefoon en internet. Daarnaast heb je een andere groep die je eventueel zou kunnen stimuleren om internet te gebruiken door bijvoorbeeld cursussen over hoe je internet kunt gebruiken. Spelletjes spelen, zoals patiënten kunnen de meesten wel.

Mariska heeft computers aangevraagd die ze voor dagbesteding-activiteiten kan gebruiken op de derde verdieping in het nieuwe pand van de Treffers. Zij staat erg open voor het idee van intranet voor cliënten. Voorheen had Pluryn dagactiviteiten, zoals workshop vorming, het leren omgaan met geld, computertraining, leren pinnen etc. waarin cliënten één uur per week vijf weken lang een cursus volgden. Maar door bezuinigingen zijn deze workshops gestopt.

Mariska heeft er met Renata Dijkstra over video en film gehad voor dagbesteding. Helaas liepen zij tegen een aantal randvoorwaarden aan, zoals het kostenplaatsje en het aantal begeleiders per cliënten (één begeleider op tien cliënten met een verstandelijke handicap en één begeleider op zes cliënten met een lichamelijke handicap). Er waren namelijk te weinig aanmeldingen, zodat er ook geen begeleider toegewezen kon worden.

In Groesbeek wonen met name mensen met een verstandelijke beperking met een vrij hoog niveau. Op individueel niveau is maatwerk nodig, waar mensen leven in woongroepen. Voor dagbesteding-activiteiten kan alles algemener worden aangeboden, zoals het doornemen van intranet voor cliënten en welke nieuwtjes erop staan (e-nieuws). Maar ook invulling geven aan het persoonlijke profiel van intranet voor cliënten. Cliënten zullen in het begin dan veel samen doen. Cliënten die reeds beter met de computer en intranet om kunnen gaan, die kun je uitgebreider laten zoeken op internet (google) en leren waar je informatie vandaan kunt halen. Denk bijvoorbeeld aan vakantiebestemmingen, waar kan ik ontspannen, waar kan ik muziek downloaden. Dit kunnen ook allemaal als vaste links worden die op intranet komen te staan.

Cliënten zijn erg afhankelijk van hun begeleiders. Informatie die via Pluryn wordt aangeboden, zoals de nieuwsbrief voor cliënten nemen begeleiders het initiatief om deze met cliënten door te nemen of voor te lezen (niet alle cliënten kunnen lezen). Helaas wordt dat niet altijd gedaan en

vragen cliënten hier zelf ook niet naar of weten niet dat deze informatie beschikbaar is. De meesten cliënten zijn niet erg assertief, maar dan heeft Mariska het over de gemiddelde cliënt van tussen de veertig en zestig jaar. Externe mensen die deelnemen aan dagactiviteiten komen van de Winckelsteegh of van de zorginstelling Dichterbij met een laag niveau (van ongeveer een leeftijdsniveau van één tot en met drie jaar). De wat lagere niveaus zijn zeker meer sociaal geïsoleerd. Unit 1 en arbeidsmatig zijn de afdelingen waar Mariska mee werkt. Deze cliënten hebben vaak moeite met het maken van keuzes. Zij moeten gestimuleerd worden om een keuze te maken. Bij intranet moet bijvoorbeeld op een favorietenbalk niet teveel mogelijkheden worden gegeven, want zij kunnen niet teveel informatie in een keer verwerken. Het belangrijkste is de mogelijkheid aan de cliënt te bieden om op internet en intranet te kunnen gaan, zodat zij zelfstandiger worden en minder afhankelijk van hun begeleider zijn.

Er moeten computers komen in woongroepen op een algemene plek. Cliënten die een computer op de eigen kamer willen zullen dit zelf moeten bekostigen. Een morele kwestie blijft het beschermen van cliënten van alle informatie die op internet verkrijgbaar is. Dit zal per individu bekeken moeten worden en per functioneren van de leeftijd. Het zelfstandiger worden past natuurlijk ook goed in kader van zelfregie.

A11 Leo Veenbrink

Locatie	Groesbeek, Cranenbrugstraat 20
Tijdstip	29-04-09 13.00-14.00
Aanwezig	Leo Veenbrink, Sanneke Langendoen

Leo Veenbrink is teamleider van de woongroep in Groesbeek aan de Cranenburgstraat en de Helling. De cliënten (SGLVG¹, LVG) zijn verdeeld over vier groepen, hebben een midden tot hoog niveau en leeftijden variëren van negentien tot zeventig jaar. Op de Helling variëren leeftijden vanaf achttien tot en met tweeënzestig jaar en hebben een laag, midden of hoog niveau. Jongeren hebben meestal een hoger niveau dan ouderen.

Het internetverhaal is lastig volgens Leo. Cliënten moeten zelf zorg dragen voor de aansluiting en de betaling daarvan. Cliënten die gebruik maken van internet hebben een hoog niveau en bestaan voornamelijk uit jongeren. Andere cliënten weten wat internet is, maar hebben er geen interesse in. Zij hebben hun eigen leven en hun eigen wereld. Cliënten die gebruik maken van internet spelen met name spelletjes, luisteren muziek, maar gebruiken internet niet om contact te houden met familie of vrienden. Een enkeling gebruik e-mail, chatten of Hyves. Met een enkeling bedoelt Leo vier cliënten op de Craneburgstraat en twee á drie personen op de Helling. Op de Helling maken cliënten gebruik van een dompel (draadloos internet) van de KPN om op internet te kunnen. Het is namelijk niet mogelijk om meerdere kabels door te trekken vanuit de meterkast, omdat dit simpelweg te duur is. Er bestaat geen internetbeleid en aan toezicht voor cliënten die op internet zitten wordt niet gedaan. Dit hangt wel af per afdeling. Bij jongeren is het wel weer nodig om loverboy praktijken te voorkomen. Meestal loopt het vanzelf wel, hoewel rekening gehouden moet worden met het verslavende effect van internet, net zoals met de televisie.

Informatie die cliënten vanuit Pluryn ontvangen interesseren de meesten cliënten niet. Iedereen leidt zijn of haar eigen leven en houdt zich niet bezig met zaken die binnen Pluryn afspeelen. Informatie dat wordt verstrekt komt via de begeleiding bij de cliënt terecht. Intranet voor cliënten als informatiekanal is niet erg interessant. Wel zouden er de activiteiten van de activiteitencommissie erop kunnen staan met een contactmogelijkheid tussen cliënten. Het zou een goed idee zijn om een profiel aan te laten maken, zodat gematcht kan worden tussen cliënten. Bijvoorbeeld cliënten met dezelfde interesses die graag willen kaarten in een groepje. De meesten cliënten hebben een beperkt blikveld waar het netwerk bestaat uit begeleiding, familie en een paar vrienden.

Veel cliënten zijn wel bezig met spelletjes op de Playstation, Xbox en de Wii. Niet veel hebben een mobiele telefoon. Cliënten gaan met nieuwe technologieën mee met datgene wat ze nodig hebben. Een mobiele telefoon wordt bijvoorbeeld als iets gezien dat erbij hoort en daar denkt men niet

¹ Sterk Gedragsgestoord Licht Verstandelijk Gehandicapt

over na. Cliënten bellen dan met ouders, familieleden en begeleiding. Veel cliënten hebben autisme. Zij denken wel veel te kunnen, maar in de praktijk blijkt dit niet het geval.

Internet moet voor iedereen toegankelijk zijn. Internet- en televisieaansluitingen in nieuwbouw worden tot aan de kamer gelegd (waar overigens wel door teamleiders voor geknokt moet worden). Of cliënten dan internet aanschaffen is aan zichzelf. Het zijn de cliënten die hier woonachtig zijn en wij zijn hier slechts te gast. Cliënten moeten zelf de keuze hebben om internet te nemen of niet. Leo vindt het een goed idee om spelletjes op intranet te plaatsen. Wanneer een intranet wordt gemaakt voor cliënten is het belangrijk dit interessant te maken en actueel te houden. Bijvoorbeeld spelletjes die elke week wisselen, anders gaan cliënten nooit meer naar intranet. Doordat begeleiders nu al taken niet afgemaakt krijgen wegens tijdgebrek is het een prima idee om cursussen aan te bieden die cliënten leren met internet (en intranet) om te gaan. Of anders stagiaires die dit als hun project op zich nemen.

A12 Ielse Albers

Locatie	Groesbeek, Moleweg 21
Tijdstip	07-05-09 10.00-11.00
Aanwezig	Ielse Albers, Sanneke Langendoen

Ielse Albers is teamleidster bij de Groesbeekse Tehuizen met de doelgroep SGLVG en verstandelijk gehandicapt algemeen. Haar cliënten lopen met leeftijd erg uiteen vanaf dertig tot en met drieëntachtig jaar, bestaande uit jongere en oudere cliënten. Van alle drieëndertig cliënten hebben ongeveer drie cliënten beschikking over internet. Het was een lange procedure voordat zij überhaupt internet konden krijgen. Vragen die eerst beantwoord moesten worden waren: Wie wil betalen, welke provider moeten we kiezen en hoeveel gaat het kosten? Om vanuit de meterkast de internetkabel door te trekken moest zelfs 500 á 600 euro worden betaald.

Ielse geeft een voorbeeld van vrouw waarvan de ouders haar zagen groeien door een cursus typen. Zij gebruikt internet met name voor e-mail om contact met haar familie te onderhouden. De meeste cliënten weten wel wat internet is, maar weten niet goed hoe ze hier mee om kunnen gaan. Zelf een site opzoeken zit er niet in. Zij maken gebruik van vaste links naar onderwerpen, zoals formule 1, die zij interessant vinden. En de begeleiding helpt cliënten om te internetbankieren. Een favorietenbalk op het intranet zou dan ook erg aan te raden zijn. Cliënten die niet over internet beschikken zijn erg afhankelijk van hun persoonlijke begeleiders. Wanneer cliënten dingen op het internet willen opzoeken dan moet dat meestal op de computer van de begeleider gebeuren (zelf hebben ze geen internet), maar hebben begeleiders hier niet altijd tijd voor. We zijn erg positief over de vacatures die nu op de website van Pluryn staan. Deze hangen we dan op, maar voor meer informatie over de vacature wordt altijd verwezen naar een website. Dit is erg lastig voor cliënten die geen internet hebben.

De reden waarom cliënten geen internet hebben, heeft meestal te maken met dat de mogelijkheid niet wordt aangeboden. De meesten weten ook niet goed wat internet precies inhoud en wat de mogelijkheden daarvan zijn. Cliënten zouden internet wel gebruiken wanneer dit door Pluryn wordt aangeboden. Cliënten zijn erg leergierig en op de Helling zijn de meesten wel in bezit van een mp3 speler, ipod en een mobiel. Ook hebben ze allemaal een dvd speler en een platte tv. Van de oudere cliënten heeft slechts een enkeling een mobiele telefoon.

In kader van zelfregie geeft internet cliënten de mogelijkheid om zelfstandiger te werk gaan, zoals zelf dingen opzoeken. Iedereen moet de mogelijkheid krijgen om op internet te kunnen. Een gezamenlijke computer is niet aan te raden. Verwacht wordt dat cliënten ruzie krijgen over wie wanneer voor de computer mag zitten. Dit probleem hebben we nu al met een gezamenlijke spelletjescomputer, waarvoor tijden zijn afgesproken wie wanneer mag spelen.

Cliënten hebben contact met hun sociale netwerk door vaste bezoeken en houden telefonisch contact. De mogelijkheid om op intranet om te chatten zou kunnen helpen bij het onderhouden van die contacten. Wel is begeleiding nodig bij hoe dat dan moet. Voorheen bestond er een computercursus dat na bezuinigingen is gestopt. Hier was veel animo voor en een dergelijke cursus zou terug moeten komen.

Er zijn een aantal zaken die volgens Ielse op intranet moeten staan. Dit is: de mogelijkheid om te e-mailen, vaste sites (dus links naar sites), veel behoefte naar spelletjes, mogelijkheid om een vakantie op te zoeken, informatie over verwantennieuws, waar je de vertrouwenspersoon kunt vinden en waar je een klacht kunt indienen. Ook creatieve dingen op intranet zal een grote groep cliënten erg aanspreken, bijvoorbeeld hoe je kaarten kunt maken of moet breien. Ook bestaat er nu een cliënt-zoekt-client, waar cliënten informatie over zichzelf op een kaartje zetten en met elkaar door begeleiders wordt gematcht. Ook dat zou op intranet kunnen komen.

A13 Hanneke Karman

Locatie	Groesbeek, Dennenheuvelweg 15
Tijdstip	11-05-09 14.30-15.30
Aanwezig	Hanneke Karman, Sanneke Langendoen

Hanneke Karman is werkzaam een woongroep als begeleidster. Haar doelgroep bestaat uit LVG-ers vanaf twintig tot en met vijftig jaar. Op deze locatie staat slechts één computer waar alleen de begeleiding gebruik van maakt. Ook wordt internet op dit moment niet aangeboden. Hanneke geeft aan dat haar collega's dit ook niet toestaan. Ze weet alleen niet wat de reden hiervoor is. Dat betekent niet dat cliënten nooit op internet komen. Familieleden en vrienden sturen regelmatig een link met foto's naar de e-mail van begeleiders met de vraag deze aan de betreffende cliënt te laten zien. De cliënt kan dan samen met de begeleider de foto's bekijken.

Begeleiders moeten alles op een presenteerblaadje aan de cliënten bieden, anders pakken zij het niet op. Hoewel de een wel sneller iets oppikt dan de ander. De cliënten die het sneller oppikken hebben ook een mobiele telefoon en zijn wat meer bij de tijd. Iedereen speelt daarentegen spelletjes op de gezamenlijke computer (WII) die beneden staat. Er worden afspraken gemaakt over de tijden en hoe lang iemand met de Wii mag spelen, anders zouden cliënten de hele dag met de Wii spelen. Hier doen zij met name bowlen en tennis. Begeleiders hebben wel eerst uitvoerig uitleg moeten geven over hoe die spelletjes werken door het voor te doen en te herhalen, voordat cliënten begrepen hoe die spelletjes werken.

Hanneke merkt goed dat er een behoefte is vanuit cliënten om dingen op te zoeken. Eén cliënt is bijvoorbeeld helemaal fan van Nick en Simon en wil daar alles over weten. Dan moet de cliënt samen met de begeleider achter de computer zitten om informatie daarover op te zoeken. Dat betekent overigens niet dat cliënten slechts op de woongroep internettoegang kunnen krijgen. Op dagactiviteiten en Coffyn bijvoorbeeld kan men wel vrij en individueel internetten en houdt niemand hier toezicht op. Toezicht is volgens Hanneke ook niet nodig. Ze verwacht niet dat cliënten gekke dingen op internet gaan doen.

Informatie vanuit Pluryn wordt via een infobulletin aan de cliënt gegeven. Daarnaast worden in vergaderingen met de begeleiders besproken wat in vergaderingen met de cliënten wordt verteld aan nieuws. Cliënten willen informatie over nieuwe ontwikkelingen binnen Pluryn en met name wat er te doen is in de regio. Om een voorbeeld te geven. Laatst was er een motorcross spektakel in de buurt waar een paar cliënten heen wilden, maar na uitleg van wanneer, hoe laat en waar werd daarna wederom de vraag gesteld waar ze moesten zijn etc. Waar intranet aan moet voldoen is: duidelijkheid, eenvoud, kort en krachtig, overzichtelijk, helder en niet teveel informatie in één keer. Daarnaast zouden voor de cliënten die niet kunnen lezen plaatjes gebruikt kunnen worden.

Cliënten hebben vaste dagen dat zij naar huis kunnen bellen. Daarnaast gaan de meesten in het weekend en met feestdagen naar huis. Ook zijn er bezochtdagen voor familie en vrienden. Vanuit de familie bestaat er geen vraag naar internet, maar zelf hebben ze dit wel als je kijkt naar alle mails die ze naar de begeleiding sturen (met bijvoorbeeld het verzoek foto's aan hun zoon of dochter te laten zien). Contact met directe familie is er dus al wel. Iets minder met broers en zussen en mensen die verder weg wonen. Daarvoor zou intranet goed kunnen helpen, om dat contact aan te sterken en te onderhouden. De meesten cliënten zijn erg actief met dagbestedingen, zoals DacArt, Geitenboerderij, toneelvoorstellingen en ga zo maar door. Sommige cliënten hebben daar weinig interesse in en zitten liever de hele dag televisie te kijken. De verwachting is dat zij ook weinig interesse in internet zullen hebben. Een aantal cliënten doet zich veelal slimmer voor dan dat ze werkelijk zijn en daardoor

worden cliënten op werk soms overschat. Ze krijgen dan taken die eigenlijk te moeilijk zijn. Functies op intranet moeten dan ook echt niet te ingewikkeld zijn.

A14 Hetty Janssen

Locatie	Groesbeek, Kerkstraat 9
Tijdstip	15-05-09 11.00-12.00
Aanwezig	Hetty Janssen, Sanneke Langendoen

Hetty Janssen is teamleidster op Schoonoord, met eenenveertig cliënten, en van dagbesteding (AB). Haar cliëntengroep bestaat uit oudere, dementerende mensen met veelal geriatrische aandoeningen. Daarbij gaat het veelal om een combinatie van lichamelijke, psychische en sociale problemen. Deze cliënten zitten hun laatste levensfase in Schoonoord uit en komen voor hun rust. Hier worden zij door begeleiders met name bezig gehouden, door breien, puzzelen (spelletjes), winkelen, wandelen en koffie drinken. Een enkeling cliënten doet iets meer activiteiten en zijn ook beter bij met hun verstand. Een voorbeeld is het project cliënt-zoekt-client, waarbij cliënten met dezelfde interesses worden gematcht. Dit zou wellicht op intranet kunnen komen te staan. Van de eenentwintig cliënten zijn er slechts drie waarvoor intranet interessant zou kunnen zijn. De meesten cliënten tonen weinig interesses in nieuwe ontwikkelingen, zoals internet en mobiele telefoons. Zij zijn tevreden met hun huidige leventje en hoeven daar geen verandering meer in.

Cliënten hebben contact met hun familieleden door te bellen. Hier moet wel om gevraagd worden bij de begeleiding, die hen een mobiele telefoon meegeeft zodat de cliënt privé op zijn of haar kamer kan bellen. Ook wordt er twee keer per jaar een verwantendag georganiseerd. Daarnaast gaan cliënten ook wel eens naar huis of op (aangepaste) vakanties. Cliënten zoeken samen met begeleiders een vakantie uit. Begeleiders staan onder hoge werkdruk door weinig tijd en veel taken. Een intranet voor cliënten is een geweldig idee en dat steunt Hetty graag. Ondanks dat niet alle begeleiders even kundig zijn met computers weet Hetty iemand die kundig genoeg is om cliënten uitleg te geven over intranet en internet. Ze staat erg open voor het idee van intranet.

Computers moeten niet bij woongroepen (zoals Schoonoord), maar bij dagactiviteiten neer worden gezet. Op die manier kunnen cliënten meteen aan de slag met dat programma. Dit vereist wel veel ondersteuning, en slechts een enkeling cliënten zou hier open voor staan. Het merendeel zal naar verwachting weinig interesses tonen. Hetty herinnert zich een cliënt die wat actiever is (in zijn hoofd) dan het overgrote deel. Hij had voorheen een mobiele telefoon en zelfs een Playstation. Toch werd hij vaak overschat. Mensen zeggen of doen iets waardoor hij in paniek raakte en agressief werd. Wellicht gaat hij dit ook doen als iets niet lukt met internet.

Cliënten bij dagbesteding luisteren ontzettend veel muziek, kijken naar foto's (om het verleden terug te halen). Dit is erg belangrijk, omdat cliënten hier goed op reageren. Bijvoorbeeld foto's van een feestdag een jaar geleden die Hetty toonde op een projector op verwantendag. Feestdagen, zoals Koninginnedag zijn erg belangrijk voor deze cliënten en kijken daar erg naar uit.

Familieleden mailen wel eens naar persoonlijke begeleiders. Hetty kan zich met name één familie herinneren die dat regelmatig deed (cliënt is nu overleden). Of een broer van een cliënt die uit de ICT wereld komt en ook veel mailt naar begeleiding. Anderen bellen liever. De meeste verwanten zijn ook ouder (net als de cliënten) en zijn ook niet echt goed met de computer

A15 Marcel van Keeken

Locatie	Groesbeek, kasteelsehof 2-4
Tijdstip	17-06-09 17.00-18.00
Aanwezig	Marcel van Keeken, Sanneke Langendoen

Marcel van Keeken is teamleider van de kasteelsehof. Hij staat erg positief tegenover een intranet voor cliënten. Hem lijkt het met name een goede manier om cliënten met andere (cliënten) in contact te komen. Hij is al bezig met cliënt-zoekt-client, waarbij cliënten door overeenkomstige interesses aan elkaar gekoppeld worden. Er zijn volgens Marcel veel cliënten, met name wonend in en kleine

woongroep, die snel vereenzamen en individueel bezig zijn. Met cliënt-zoekt-client proberen ze dit te doorbreken. Jongeren hebben minder last van deze vereenzaming. Zij zijn veelal mondiger en communicatief vaardiger.

Pluryn heeft en is veel aan het bezuinigen. Zo zijn computercursussen geschrapt en dat zou volgens Marcel terug moeten komen. Ook zou er een internetcafé per locatie kunnen worden opgericht. Dat is een fysieke ruimte met computers waar verschillende cliënten kunnen internetten en elkaar kunnen ontmoeten. Er zijn wel vaker ideeën over dergelijke ruimte geweest, maar hier is nooit iets van terecht gekomen.

A15.1 Conclusie begeleiding Groesbeekse Tehuizen

Omschrijving doelgroep	De meesten cliënten (tussen de veertig en zestig jaar) zijn niet erg assertief. Anderen VG-ers hebben een vrij hoog niveau. De wat lagere niveaus (met een verstand van één tot en met drie jaar) zijn meer sociaal geïsoleerd. De meesten hebben moeite met keuzes maken. Informatie moet gestructureerd worden aangeboden. Jongeren hebben veelal een hoger verstandelijk niveau dan jongeren.
Huidige gebruikssituatie internet	Wanneer internet wordt aangeboden door Pluryn zou hier veel motivatie voor bestaan. Jongeren maken wel gebruik van internet. Anderen weten niet goed wat internet is en hebben er geen interesse in. Mensen die wel gebruik maken van internet zijn erg leergierig.
Redenen gebruik of niet-gebruik internet	Gebruikers bestaan uit mensen die de technische ontwikkelingen willen bijhouden en maatschappelijk betrokken zijn. Zij zijn erg innovatief en zijn in bezit van mobiele telefoons en spellen, zoals Playstation, Xbox en de Wii. Daarnaast bestaat een groep die te motiveren is voor het gebruik van internet, door bijvoorbeeld cursussen. Anderzijds komt het omdat internet niet wordt aangeboden. De meesten weten ook niet goed wat internet precies inhoud en wat de mogelijkheden daarvan zijn
Behoeft gebruik internet	Zoekmachine, zoals Google, en leren waar je informatie vandaan kunt halen over bijvoorbeeld vakantiebestemmingen, muziek downloaden, e-mailen, informatie over de regio. Cliënten die gebruik maken van internet spelen met name spelletjes, luisteren muziek, Een enkeling gebruik e-mail, chatten of Hyves. Sommige gebruiken internet niet om contact te houden met familie of vrienden en anderen weer niet. Ook creatieve dingen, hoe je moet breien.
Informatie vanuit Pluryn	Cliënten zijn nu van informatie erg afhankelijk van begeleiders. Informatie over de activiteitencommissie, verwantennieuws, waar je de vertrouwenspersoon kunt vinden en een klacht kunt indienen, cliënt-zoekt-client en vacatures is belangrijk.
Toegankelijkheid internet	Met name op jongeren wordt enigszins toezicht door begeleiding gehouden, bijvoorbeeld om loverboy praktijken tegen te gaan. Cliënten moeten wel de keuze krijgen om gebruik te maken van internet.
Overige	Vanuit familie via begeleiders wordt gemaïld, vaak met verzoek foto's te laten zien. Voor oudere cliënten is internet minder interessant.

A16 Cliënt Jeroen Koolen

Locatie	Groesbeek, kasteelhof 2-4
Tijdstip	28-04-09 16.00-17.00
Aanwezig	Jeroen Koolen, Patrick Sterckx, Sanneke Langendoen

Jeroen Koolen is cliënt bij Pluryn in Groesbeek op kasteelhof 2-4. Jeroen geeft aan dat hij over internet heeft beschikt. Hij gebruikte internet om met zijn broer die in Mexico woont te praten via skype (via internet bellen). De internetverbinding was via ADSL en verdeeld over twee personen via een telefoonlijn met een vaste aansluiting. Hiervoor moest Jeroen zelf de kosten betalen. Naast skype vond Jeroen het ook leuk om dingen op Google op te zoeken, waarbij hij niet gericht zocht naar iets. Een cursus internet zou Jeroen erg fijn vinden, omdat hij niet precies weet wat de mogelijkheden op internet of op de computer zijn. Bijvoorbeeld over hoe je brieven moet typen, leren verzenden en uitprinten. Op de computer speelt Jeroen veel spelletjes, zoals lingo en patiencen. Daarnaast heeft hij ook een mobiele telefoon. Internet heeft Jeroen helaas niet meer, omdat de persoon waarmee hij internet deelde is verhuisd en daardoor geen internet meer kon betalen.

Informatie die vanuit Pluryn wordt verspreid kan Jeroen niet goed lezen vanwege het kleine lettertype waar hij moeite mee heeft. Informatie krijgt hij vanuit het cliëntenblad, de voedingscommissie en de cliëntenraad. Alle informatie is teveel in een keer en dat kunnen de meesten cliënten niet goed ergens plaatsen. Informatie dat op intranet zou kunnen staan zijn: makkelijk kaartjes kunt kopen van Cardo, dingen zelf opzoeken zoals bioscoop (korte lijst met opties), waar je uit eten kunt gaan in de regio. Dat zou een soort van marktplaats kunnen zijn, waar allerlei praktische zaken op kunnen komen te staan. Patrick geeft aan dat cliënten wel eens dingen vragen die de begeleiders voor ze op internet opzoeken, zoals foto's die door familieleden op internet zijn geplaatst, of alles wat met Winnie de Poe te maken heeft en dingen op Bol.com bestellen, zoals DVD's van de Rolling Stones.

Alle cliënten zouden toegang tot internet moeten hebben volgens Patrick. We gaan ten slotte uit van het thema zelfregie, waarin cliënten zelf mogen beslissen en daarin moeten wij cliënten ook het vertrouwen voor geven. Vroeger moest de televisie om tien uur s'avonds uit worden gezet door cliënten. Dit is tegenwoordig natuurlijk niet meer het geval. De wereld met haar technologieën moeten we bijhouden. Pluryn kan niet achterblijven en meegaan met de tijd, want dat is niet te vermijden. Cliënten kun je slechts beperkt beschermen, door te leren hoe zij met internet om moeten gaan. Internet biedt mogelijkheden, maar ook lasten. De invoering van intranet zal veel tijdsinvestering nodig hebben, zoals begeleiding hiervoor. Maar ook de kosten die hiermee gepaard gaan. Internetaansluiting zou tot aan de kamer moeten komen net als televisieaansluiting. Dat is meestal een probleem voor cliënten vanwege kosten die zij hiervoor zelf moeten betalen en niet kunnen opbrengen.

A17 Cliënt Marco Buurman

Locatie	Groesbeek, kasteelsehof 2-4
Tijdstip	17-06-09 16.00-16.30
Aanwezig	Marco Buurman, Marcel van Keeken, Sanneke Langendoen

Marco Buurman is een cliënt op de Groesbeekse Tehuizen op de kasteelsehof. Hij komt oorspronkelijk van de Jan Pieter Heije af en is vanaf jongs af aan bij Pluryn cliënt. Doordat Marcel van Keeken hem op de hoogte bracht van mijn komst had hij zelf wat opmerkingen uitgetypt. Dit was het volgende:

Uitleg,

'Beste mensen,

Qua internet heb ik sommige dingen op papier gezet waar ik wel van vind dat de veiligheid van bewoners voorop staat en deze niet mag ontbreken.'

---

1. Begin van Internet,

‘Ik vind belangrijk dat intranet een webpagina wordt op internet en geen Programma internet dit is namelijk nieuw voor bewoners en kun je met links maken dit zie ik als een proef om er mee om te leren gaan uitbreiden is dan altijd mogelijk zoals opvragen via www.pluryn.nl’

2. Belangrijk voor mensen,

‘Ik vind het belangrijk dat je dingen doe die voor bewoners makkelijk zijn bijvoorbeeld een dag een datum n een jaar, Verder, cardo agenda, infobulletin, www.kranten.com, de brief van de cliëntenraad en belangrijke informatie op en over pluryn.’

3. Aanraden op intranet,

‘Ik raad aan om dingen zoals knoppen duidelijk te maken met een krant knop voor de krant met een knop voor jongens en meisjes (cliëntenraad brief een knop met het teken van cardo agenda bij voorbeeld een knop met een pen (infobulletin) een link of knop met pluryn informatie die op pluryn gebeurt.’

4. Wat is er nodig,

‘Ik vind dat er voor alle groepen een computer moet komen. Voor bewoners vind ik belangrijk dat er op intranet een goede beveiliging komt met regelmatig update en voor iedereen van pluryn een aantal gegevens slikker (privé)’

5. Interesse en vrijheid van Intranet,

‘Ik vind het belangrijk dat je mensen vrij laat tegenover het gebied Ja of Nee intranet.’

6. Veiligheid voor het begin van Intranet,

‘Ik vind het belangrijk dat je op intranet geen gesprekken moeten kunnen voeren buiten pluryn geen dingen zoals MSN Hyves. Dit kan gevaar opleveren voor bewoners.’

7. Afraden op intranet,

‘Ik raad dingen af om dingen te maken zoals www.steffie.nl deze website is niet eerlijk gebaseerd en kan gevaar leveren voor bewoners.’

Voor Marco staat beveiliging voorop. Hij volgt het nieuws goed en heeft een aantal programma's gezien op de televisie waar mensen de dupe werden van andere mensen die kwaad willen op bijvoorbeeld MSN. Hij krijgt zelf veel spam op zijn mail dat hij als een gevaar ziet. Ook heeft hij één jaar gamsnt, maar vond het niks. Dit doordat er allerlei vreemde mensen hem aanmelden en daar wil hij niks mee te maken hebben. Ook muziek downloaden vind hij niks, omdat dat alleen maar virussen aantrekt. Marco is van mening dat financiële zaken altijd via de begeleiding moet gaan, zoals internetbanieren of online kopen (zoals Bol.com of kaarten van Cardo bestellen). Het meeste mailt Marco met vrienden en familie en zoekt naar informatie op internet. Een enkele keer speelt hij spelletjes op de computer, veelal kaartspelletjes. Daarnaast bezoekt hij regelmatig de website van YouTube en zet hij muziek (door bestaande cd's geleend bij de bibliotheek) op zijn Ipod

De begeleiding in de woongroep zouden voor een internetaansluiting zorgen, maar dit duurde Marco te lang. Marco heeft een eigen ADSL verbinding aangevraagd. De kosten voor internet betaalt hij zelf. Ook heeft hij digitale televisie en een eigen telefoonaansluiting op zijn kamer. Andere bewoners zouden ook internet willen, maar kunnen deze niet betalen of het zelf aanvragen is te lastig.

Op intranet ziet Marco het liefst de volgende zaken terug: Cardo agenda, infobuletin, link naar kranten.com, brieven van de cliëntenraad (gewoon en centraal) en ontwikkelingen Pluryn breed en per locatie. Ook zou hij graag willen chatten met andere cliënten binnen Pluryn.

A18 Cliënt Jeroen van Lith

Locatie	Groesbeek, kasteelsehof 2-4
Tijdstip	17-06-09 16.00-16.30
Aanwezig	Jeroen van Lith, Sanneke Langendoen

Jeroen van Lith woont aan de Kasteelsehof in Groesbeek en werkt op een zorgboederij. Hij gaat ruim tien jaar met internet om. Hij heeft middels een training via het activiteitencentrum geleerd met de computer en internet om te gaan.

Jeroen speelt graag online spelletjes op de computer, kijkt filmjes op YouTube, zoekt informatie op internet en msnt graag met zijn zus in Australië, zijn broer en ouders.

Op dit moment ontvangt Jeroen nieuws over Pluryn via de infobulletin en het cliëntenblad dat hij een goed blad vindt en regelmatig leest. Hij vindt de infobulletin niet voor iedereen duidelijk, omdat niet alle bewoners kunnen lezen. Het zou aan te raden zijn dit ook op intranet te plaatsen met een voorleesfunctie.

Jeroen zou graag informatie over de ontwikkelingen binnen Pluryn ontvangen van alle locaties (apart). Ook gaat hij graag naar Cardo en doet daar veel nieuwe contacten op binnen Pluryn. Een contactmogelijkheid, zoals cliënt-zoekt-client ziet Jeroen graag op intranet terug. Ook een MSN voor alleen de cliënten van Pluryn en wellicht andere cliënten van zorginstellingen lijkt hem leuk. Voor Jeroen is een contactfunctie het belangrijkste op intranet, dat het maken van contacten duidelijker en makkelijker maakt.

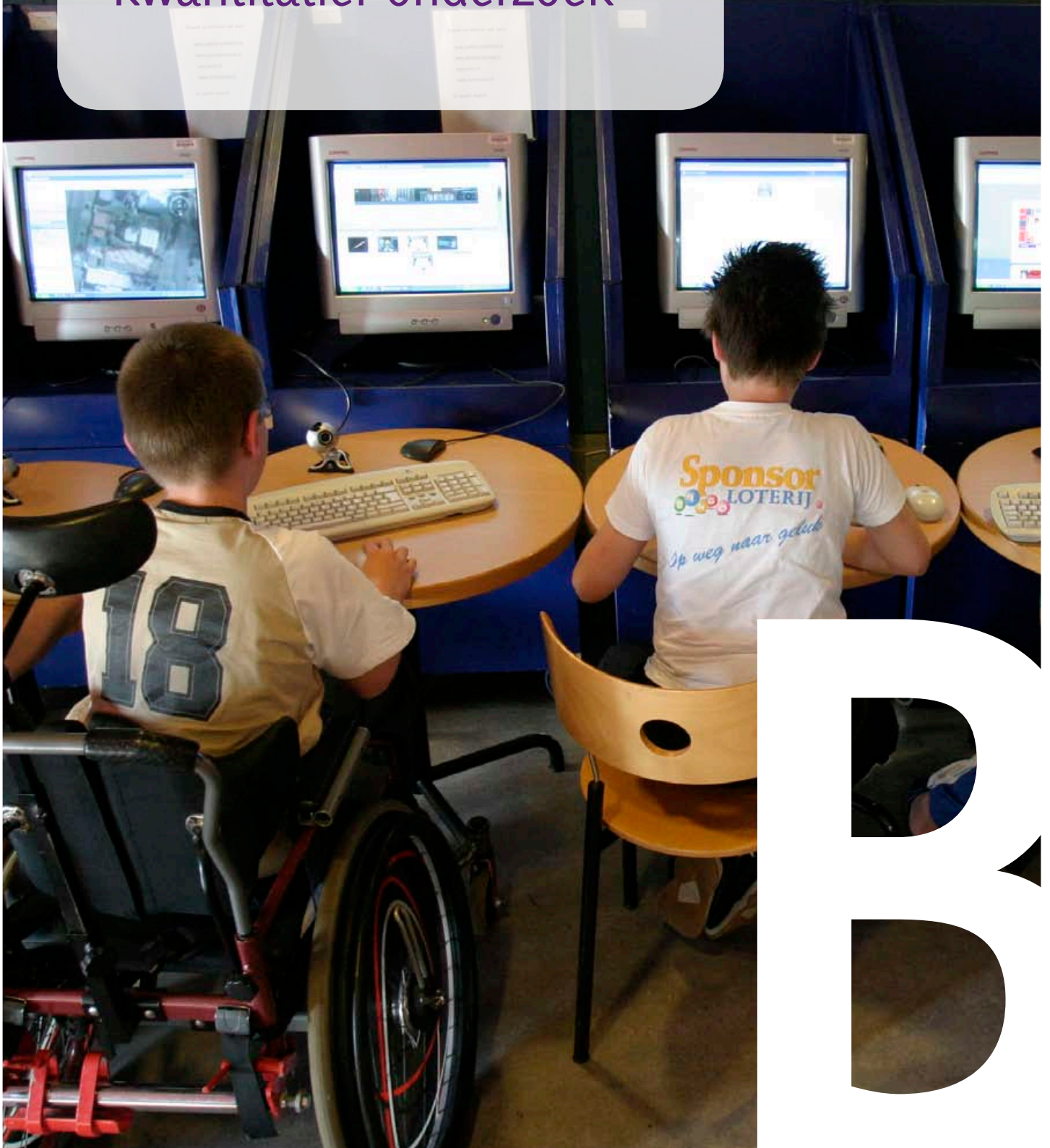

A19 Vragen voor interviews met begeleiders, teamleiders en cliënten.

1. Kunt u de doelgroep cliënten waarmee u werkt toelichten?
  - extramuraal, intramuraal, leeftijden, soort activiteiten.
2. Zijn er cliënten die gebruik maken van de computer en/of internet?
  - Wat zijn hun achtergrondkenmerken? Werkzaam, extramuraal?
  - Wat voor activiteiten doen zij op internet? (spelletjes, e-mail?)
  - Kun je stellen dat deze cliënten meer geïntegreerd zijn in de samenleving dan cliënten die niet op internet kunnen?
3. Om welke redenen maken cliënten niet gebruik van de computer en/of internet?
  - Welke belemmeringen ondervinden zij? (geen computer – thuis of Pluryn)
  - Wat zou Pluryn kunnen doen om het internetgebruik te bevorderen?
4. Bestaat er een behoefte onder cliënten aan internet?
  - Aan wat voor activiteiten op internet (informatie, entertainment, inter-persoonlijke communicatie) is hier behoefte aan?
5. Kunnen cliënten makkelijk aan informatie (over Pluryn) komen?
6. Hebben cliënten behoefte aan een intranet/internet en hoe denkt u hier zelf over?
7. Wat voor informatie moet op intranet worden aangeboden?
  - Dagactiviteiten, Cardo, Woningsoorten etc.
8. Op welke wijze moet Pluryn zorgen voor de toegankelijkheid van intranet voor cliënten?
  - Computers in gezamenlijke ruimten, iedereen eigen computer (zelf bekostigen?)
9. Moet iedereen toegang krijgen tot internet? Is het wenselijk dat elke cliënt toegang tot internet heeft?

Bijlage B

Kwantitatief onderzoek

B1 Enquête Pluryn Onderzoek intranet cliënten

Kruis bij de volgende vragen in het blokje aan wat voor jou van toepassing is.

Wat voor soort handicap heb je?

- LVG
- VG algemeen
- SGLVG
- LG

Ben je een man of vrouw?

- Man
- Vrouw

Wat is je leeftijd?

Ik ben ..... jaar

Heb je een baan? (meerdere antwoorden mogelijk)

- Nee
- Ik, doe vrijwilligerswerk (of dagactiviteiten)
- Ja, minder dan 20 uur per week
- Ja, tussen 20 en 32 per week
- Ja, tussen 32 en 40 uur per week

Wat is je woonsituatie?

- Ik woon met begeleiding en verzorging
- Ik woon met begeleiding/verzorging/training i.c.m. onderwijs of dagbesteding
- Ik woon met behandeling en begeleiding i.c.m. onderwijs
- Ik woon met intensieve behandeling en begeleiding i.c.m. onderwijs
- Ik woon met begeleiding en verzorging i.c.m. dagbesteding
- Ik woon met intensieve begeleiding en gedragsregulering i.c.m. dagbesteding
- Ik woon individueel met intensieve begeleiding
- Tijdelijke opvang en logeren
- Arbeid/ dagbesteding zonder verblijf
- Ambulante woonondersteuning
- Ambulant onderzoek, begeleiding, behandeling en/of therapie
- Dagbehandeling
- Consultatie en aanbod m.b.t. vrijetijdsbesteding zonder verblijf
- Arbeidstoeleiding
- Hooggespecialiseerde zorg- en behandelprogramma's

Maak je wel eens gebruik van een computer?

- Nee
- Ja

Heb je beschikking over internet? (meerdere antwoorden mogelijk)

- Nee
- ja, van een gezamenlijke computer
- Ja, van een computer van familie/ vrienden/ op het werk
- Ja, van een computer van mijzelf

Heb je net ja beantwoord? Geef dan aan hoeveel jaar je computer al gebruikt.

- ..... jaar

Uitleg

Deze vragen gaan over activiteiten die je op internet kunt doen

Je moet altijd stap 1 én stap 2 invullen.

Stap 1: Geef bij de volgende vragen eerst aan of je dit wel eens doet. Kruis Nee of Ja aan.

Stap 2: Geef aan hoe belangrijk je de volgende dingen die je op internet kunt doen vindt?

1 = Helemaal niet belangrijk 5 = helemaal wel belangrijk

Activiteiten internet

STAP 1

STAP 2

Doe je dit wel eens?

Hoe belangrijk vind je het?

	STAP 1		STAP 2				
	Nee	Ja	1	2	3	4	5
Internetten	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
E-mail, brieven typen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Spelletjes spelen op internet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Muziek (downloaden) luisteren op internet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Films (downloaden) kijken op internet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Foto's kijken op internet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Informatie opzoeken op internet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Internetbankieren	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Spelen van educatieve spelletjes op internet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Chatten (op MSN) met anderen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Via Hyves contact houden met anderen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Uitleg

Deze vragen gaan ook over activiteiten die je op internet kunt doen.

Je moet altijd stap 1 én stap 2 invullen.

Stap 1: Geef bij de volgende vragen eerst aan of je dit wel eens doet. Kruis Nee of Ja aan.

Stap 2: Geef aan hoe belangrijk je de volgende dingen die je op internet kunt doen vindt?

1 = Helemaal niet belangrijk 5 = helemaal wel belangrijk

Motivaties internet

	STAP 1		STAP 2				
	Doe je dit wel eens?		Hoe belangrijk vind je het?				
	Nee	Ja	1	2	3	4	5
Praten met vrienden en kennissen via internet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Spelletjes spelen via internet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Meer variatie in mijn vrije tijd door internet te gebruiken	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Andere mensen met een handicap ontmoeten via internet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Contacten met familie en vrienden onderhouden via internet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mezelf uitdrukken via internet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ontspannen door gebruik te maken van internet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Praktische zaken oplossen via internet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Actuele informatie opzoeken via internet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Nieuwe vrienden maken via internet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Met andere mensen contact maken als er niemand anders beschikbaar is via internet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Omgaan met persoonlijke problemen via internet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Nieuws ontvangen via internet over de regio waar ik woon	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Nieuwsgierig worden door internet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mensen zonder een handicap ontmoeten via internet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Nieuws ontvangen via internet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Creatieve dingen doen op internet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Interessante dingen opzoeken die ik anders nergens kan vinden via internet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Dicht bij andere mensen zijn via internet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Informatie opzoeken die ik alleen via internet kan vinden	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Uitleg

Deze vragen gaan over de informatie die op intranet voor cliënten kan komen te staan.

Geef aan hoe belangrijk je het vindt om informatie over de volgende zaken te krijgen via Pluryn.

Kruis bij de volgende vragen in het blokje aan wat voor jou van toepassing is.

1 = Helemaal niet van toepassing 5 = helemaal wel van toepassing

Informatie vanuit Pluryn

In welke mate wil je hier informatie over krijgen?

	1	2	3	4	5
Informatie over aangepaste vakantie	☐	☐	☐	☐	☐
Informatie over nieuwe ontwikkelingen binnen Pluryn	☐	☐	☐	☐	☐
Aankondiging van feestdagen	☐	☐	☐	☐	☐
Informatie uit het cliëntenblad	☐	☐	☐	☐	☐
Informatie per locatie van Pluryn	☐	☐	☐	☐	☐
Informatie over de bemiddelingscommissie	☐	☐	☐	☐	☐
Informatie over vertrouwenspersonen	☐	☐	☐	☐	☐
Informatie over het verwantennieuws	☐	☐	☐	☐	☐
Informatie over de activiteitencommissie	☐	☐	☐	☐	☐
Informatie over vacatures	☐	☐	☐	☐	☐
Informatie over de cliëntenraad	☐	☐	☐	☐	☐
Informatie over wat er in jouw regio te doen is	☐	☐	☐	☐	☐
Informatie over waar je een klacht kunt indienen	☐	☐	☐	☐	☐
Links naar interessante sites	☐	☐	☐	☐	☐
Een zoekmachine (zoals google)	☐	☐	☐	☐	☐
Links naar verwijzers	☐	☐	☐	☐	☐
Cliënten ontmoeten met dezelfde interesses en hobby's	☐	☐	☐	☐	☐
Cliënten ontmoeten die in dezelfde situatie zitten als ik	☐	☐	☐	☐	☐
Informatie over aanbod van dagactiviteiten	☐	☐	☐	☐	☐
Informatie over verschillende woonvormen binnen Pluryn	☐	☐	☐	☐	☐
Foto's van alle woonvormen binnen Pluryn	☐	☐	☐	☐	☐
Ervaringen van andere cliënten binnen Pluryn	☐	☐	☐	☐	☐
Je eigen dossier kunnen inzien	☐	☐	☐	☐	☐
Uittips voor rolstoelers	☐	☐	☐	☐	☐
Aanmeld-en afmeldformulieren voor vervoer en dagbesteding	☐	☐	☐	☐	☐
Kaarten bestellen van Cardo	☐	☐	☐	☐	☐

Uitleg

Deze vragen gaan over hoe jij met internet omgaat.

Kruis bij de volgende vragen in het blokje aan wat voor jou van toepassing is.

1 = Helemaal niet van toepassing 5 = helemaal wel van toepassing

Belemmeringen internet

	1	2	3	4	5
Ik vind internet moeilijk in gebruik	☐	☐	☐	☐	☐
Ik weet wat de mogelijkheden van internet zijn	☐	☐	☐	☐	☐
Ik heb moeite met lezen	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben slechtzind	☐	☐	☐	☐	☐

Uitleg

De laatste vragen gaan niet over internet.

Deze vragen gaan over je sociale omgeving.

Waarom wil ik dat weten?

Ik heb een theorie gemaakt over het gebruik en behoefte naar internet.

Het sociale netwerk speelt daarin een rol.

Iedereen is anders.

Niet iedereen vindt dezelfde dingen interessant.

Niet iedereen woont dicht bij zijn of haar vrienden en familie.

De een gaat veel sporten, de ander kijkt liever televisie.

Daarom vraag ik dingen over je sociale omgeving.

Kruis bij de volgende vragen in het blokje aan wat voor jou van toepassing is.

1 = Helemaal niet van toepassing 5 = helemaal wel van toepassing

Sociale isolatie

	1	2	3	4	5
Ik spendeer elke dag veel tijd aan mijn vrienden	☐	☐	☐	☐	☐
Ik spendeer elke dag veel tijd aan mijn familie	☐	☐	☐	☐	☐
Ik heb veel vrienden in de buurt wonen	☐	☐	☐	☐	☐
Ik heb veel familie in de buurt wonen	☐	☐	☐	☐	☐
Ik heb veel contact met vrienden en familie uit de buurt	☐	☐	☐	☐	☐
Ik heb veel contact met vrienden en familie die op langere afstand wonen	☐	☐	☐	☐	☐
Ik krijg makkelijk hulp, advies, emotionele ondersteuning en kameraadschap van anderen	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben afhankelijk van de begeleiding van Pluryn	☐	☐	☐	☐	☐
Ik spendeer veel tijd aan hobby's alleen	☐	☐	☐	☐	☐
Ik spendeer veel tijd aan sport samen met anderen	☐	☐	☐	☐	☐
Ik spendeer veel tijd aan recreatie in de avonden samen met anderen	☐	☐	☐	☐	☐
Ik volg een cursus, opleiding of werk	☐	☐	☐	☐	☐

Uitleg

Deze vragen gaan ook niet over internet.

Ze gaan over hoe jij jezelf ziet.

Dat wil ik graag weten om de theorie van mijn onderzoek te testen.

Verschillende kenmerken kunnen tot verschillende internet- behoeften leiden.

Daarom vraag ik dingen over jezelf.

Kruis bij de volgende vragen in het blokje aan wat voor jou van toepassing is.

1 = Helemaal niet van toepassing 5 = helemaal wel van toepassing

Persoonlijke kenmerken

	1	2	3	4	5
Ik mis gezelligheid om me heen	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben terughoudend	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben snel angstig	☐	☐	☐	☐	☐
Ik mis mensen om me heen	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben stil	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben snel nerveus	☐	☐	☐	☐	☐
Ik mis een echt goede vriend of vriendin	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben prikkelbaar	☐	☐	☐	☐	☐
Vaak voel ik me in de steek gelaten	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben artistiek	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben teruggetrokken	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ervaar een leegte om me heen	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben creatief	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben snel ongerust	☐	☐	☐	☐	☐
Er zijn voldoende mensen met wie ik me nauw verbonden voel	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben spraakzaam	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben gesloten	☐	☐	☐	☐	☐
Er zijn genoeg mensen op wie ik in geval van narigheid kan terugvallen	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben onderzoekend	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vind mijn kring van kennissen te beperkt	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben zenuwachtig	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben snel geraakt	☐	☐	☐	☐	☐
Wanneer ik daar behoefte aan heb kan ik altijd bij mijn vrienden terecht	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben veelzijdig	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben vernieuwend	☐	☐	☐	☐	☐
Ik heb veel mensen op wie ik volledig kan vertrouwen	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben fantasierijk	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben schuchter	☐	☐	☐	☐	☐
Er is altijd wel iemand in mijn omgeving bij wie ik met mijn dagelijkse probleempjes terecht kan	☐	☐	☐	☐	☐

B2 Voorbereidingen voor kwantitatief onderzoek

Voor de maak van kwantitatieve analyses zijn allereerst de concepten gevormd en enkele variabelen anders gecodeerd. Na deze acties konden statistische analyses worden gemaakt.

B2.1 Factor analyse sociale isolatie

In de enquête zijn twaalf vragen gebruikt om sociale isolatie te meten. Een factor analyse is gebruikt om deze variabelen samen te voegen in een aantal dimensies. Een factor analyse is een multivariate techniek die voor een groot aantal geobserveerde variabelen een kleiner aantal achterliggende variabelen identificeert. Deze niet geobserveerde, achterliggende variabelen worden factoren genoemd. Belangrijk is dat de factoren een groot deel van de covariatie tussen de geobserveerde variabelen verklaren. Bij een factor analyse gaat het om de reductie van het aantal variabelen. Dus iedere factor representeert een bepaalde set variabelen die bij elkaar horen. Hierdoor ontstaat een patroon.

De volgende variabelen zijn gebruikt om sociale isolatie te meten: ik spendeer elke dag veel tijd aan mijn vrienden, ik spendeer elke dag veel tijd aan mijn familie, ik heb veel vrienden in de buurt wonen, ik heb veel familie in de buurt wonen, ik heb veel contact met mijn vrienden en familie uit de buurt, ik heb veel contact met vrienden en familie die op langere afstand wonen, ik krijg makkelijk hulp, advies, emotionele ondersteuning en kameraadschap van anderen, ik ben afhankelijk van de begeleiding van Pluryn, ik spendeer veel tijd aan hobby's alleen, ik spendeer veel tijd aan sport samen met anderen, ik spendeer veel tijd aan recreatie in de avonduren samen met anderen, ik volg een cursus, opleiding of werk. Deze variabelen zijn van ordinaal meetniveau, waarbij 1 staat voor helemaal niet van toepassing en 5 staat voor helemaal wel van toepassing.

B2.1.1 Het reduceren van de variabelen

Uit tabel B1 wordt duidelijk dat SPSS de twaalf variabelen heeft gereduceerd naar drie componenten en daarmee 54,809 procent van variatie verklaard. Dit percentage is hoog genoeg om de drie factoren aan te houden, omdat het percentage boven vijftig procent verklaart. De laatste drie kolommen geven de factoren weer na de rotatie en daaruit blijkt dat de set van drie factoren dezelfde percentage bedraagt. De factoranalyse in tabel B1 laat drie dimensies zien. De eerste component geeft het netwerk weer tussen de cliënt en vrienden en familie. De tweede component geeft de activiteiten weer in de sociale omgeving van de cliënt. De laatste component 'ik volg een cursus, werk of opleiding' en 'ik ben afhankelijk van de begeleiding van Pluryn' staat voor zelfstandigheid meer dan voor isolatie. Daardoor is niet gekozen om deze component mee te nemen in dit onderzoek. Bij een nieuwe poging tot een factor analyse is de output in tabel B2 gegenereerd. De tien variabelen zijn in twee componenten ingedeeld en onderbouwd tevens de keuze om de laatste genoemde variabelen te verwijderen. Met deze twee componenten wordt 51,3 procent van variatie verklaard.

In de tweede rotated output (tabel B2) is de verdeling sociale netwerk vrienden en familie en activiteiten in de sociale omgeving blijven bestaan. De eerste factor geeft het sociale netwerk weer van cliënten dat zij buiten Pluryn om hebben. Dat zijn vrienden en familie. De tweede factor geeft het sociale netwerk van de cliënten weer dat zij binnen Pluryn hebben. Deze bestaat uit activiteiten die zij met name binnen Pluryn uitvoeren, maar ook de ondersteuning die zij ontvangen. Wanneer men verder gaat in deze beredenering zou gesteld kunnen worden dat het netwerk buiten Pluryn in mindere mate sociaal isolerend is dan het netwerk binnen. Bijvoorbeeld cliënten met slechts een netwerk binnen Pluryn worden als grotere mate sociaal geïsoleerd beschouwd.

Tabel B1 *Factoranalyse 3 componenten*

Rotatie matrix			
	Component		
	1	2	3
Ik heb veel contact met vrienden en familie uit de buurt	0,778	0,019	0,034
Ik heb veel familie in de buurt wonen	0,747	-0,178	-0,176
Ik spendeer elke dag veel tijd aan mijn familie	0,744	0,227	0,141
Ik heb veel vrienden in de buurt wonen	0,739	0,241	0,126
Ik spendeer elke dag veel tijd aan mijn vrienden	0,592	0,343	0,319
Ik heb veel contact met vrienden en familie die op langere afstand wonen	0,371	0,248	0,270
Ik spendeer veel tijd aan sport samen met anderen	0,178	0,708	0,116
Ik spendeer veel tijd aan hobbys alleen	0,017	0,686	-0,157
Ik spendeer veel tijd aan recreatie in de avonden samen met anderen	0,061	0,674	0,266
Ik krijg makkelijk hulp, advies, emotionele ondersteuning en kameraadschap van anderen.	0,457	0,469	0,118
Ik ben afhankelijk van de begeleiding van Pluryn	-0,008	0,036	-0,823
Ik volg een cursus, opleiding of werk	0,127	0,152	0,728
R ² = 54,8%			

Tabel B2 *Factoranalyse 2 componenten*

Rotatie matrix		
	Component	
	1	2
Ik heb veel contact met vrienden en familie uit de buurt	0,779	0,019
Ik spendeer elke dag veel tijd aan mijn familie	0,746	0,269
Ik heb veel vrienden in de buurt wonen	0,740	0,274
Ik heb veel familie in de buurt wonen	0,739	-0,244
Ik spendeer elke dag veel tijd aan mijn vrienden	0,607	0,435
Ik heb veel contact met vrienden en familie die op langere afstand wonen	0,379	0,340
Ik spendeer veel tijd aan recreatie in de avonden samen met anderen	0,064	0,725
Ik spendeer veel tijd aan sport samen met anderen	0,169	0,714
Ik spendeer veel tijd aan hobbys alleen	-0,007	0,584
Ik krijg makkelijk hulp, advies, emotionele ondersteuning en kameraadschap van anderen.	0,452	0,489
R ² = 51,3%		

De factor analyse geeft een correlatiestructuur van de tien variabelen weer en produceert gezamenlijk de correlaties tussen deze variabelen met een precisie van 51 procent. In de vooraf beschreven tabel (2B) zijn twee achterliggende dimensies (netwerk binnen en netwerk buiten) ontdekt. Dit doordat er per dimensie een aantal variabelen hoog scoren (correlaties) met gezamenlijke eigenschappen die niet direct zichtbaar zijn. Er is één variabele gevonden met een hoge score in beide componenten, namelijk 'ik heb veel contact met vrienden en familie die op langere afstand wonen'. Een gedeelte van de cliënten geeft voorkeur aan zowel een extern als intern netwerk. Zoals eerder is aangegeven kunnen er voorspellingen worden gemaakt. De totale variatie kan worden verklaard met de twee factoren met een precisie van ruim 51 procent. Doordat dit een gemiddeld percentage is, staan de voorspellingen per variabele in de vorige tabel. Hoe hoger het percentage, hoe beter de voorspelling van de variatie in elke variabele.

B2.2 Belangrijkheid gebruik internet

Middels negen vragen is nagegaan wat de activiteiten zijn die cliënten ondernemen op internet en hoe belangrijk zij deze activiteiten achten. Vooraf is middels de literatuur studie vastgesteld dat de activiteiten verdeeld kunnen worden in drie delen, namelijk informatie, entertainment en inter-persoonlijke communicatie. Per activiteit is een aantal vragen gesteld en deze zijn middels SPSS bij samengevoegd tot nieuwe variabelen. Ook is de betrouwbaarheid van deze nieuwe variabelen gemeten middels een *reliability* test waarbij naar de waarde van de Alpha is gekeken. Bij de vragenreeks zijn geen missende waarden gevonden.

B2.2.1 Gebruik entertainment

Voor de nieuwe variabele entertainment zijn vier onderstaande vragen gebruikt. Deze geven allen activiteiten weer gerelateerd aan entertainment. De Cronbach's Alpha is 0,786 en dat betekent dat deze variabelen goed samen kunnen worden gevoegd tot één schaal. Bovendien geeft de onderstaande tabel (B3) weer dat bij het verwijderen van een van de variabelen de Alpha niet beter wordt.

Tabel B3 *Items voor entertainment gebruik*

Items voor entertainment gebruik	
	<i>Cronbach's Alpha if Item Deleted</i>
Hoe belangrijk vind je spelletjes spelen op internet?	0,733
Hoe belangrijk vind je muziek (downloaden) luisteren op internet?	0,712
Hoe belangrijk vind je films (downloaden) kijken op internet?	0,709
Hoe belangrijk vind je het om foto's te kijken op internet?	0,776

B2.2.2 Gebruik inter-persoonlijke communicatie

Voor de nieuwe variabele inter-persoonlijke communicatie zijn drie variabelen gebruikt. Deze variabelen zijn gerelateerd aan activiteiten met een sociaal karakter. De Cronbach's Alpha is 0,826 en kan door het weglaten de variabele 'e-mail en brieven typen' worden verbeterd. Maar aangezien de waarde van de Alfa hoog genoeg is en twee overblijvende items klein is, is hiervoor niet gekozen.

Tabel B4 *Items voor inter-persoonlijke communicatie gebruik*

Items voor inter-persoonlijke communicatie gebruik	
	<i>Cronbach's Alpha if Item Deleted</i>
Hoe belangrijk vind je e-mail en brieven typen?	0,879
Hoe belangrijk vind je chatten (op MSN) met anderen op internet?	0,663
Hoe belangrijk vind je het om via hyves contact te houden met anderen?	0,703

B2.2.3 Gebruik informatie

Voor de nieuwe variabele informatie zijn de uitkomsten van twee vragen bij elkaar opgeteld. De nieuwe variabele heeft een Cronbach's Alpha van 0,603. Dat is relatief hoog, omdat het slechts twee variabelen betreft. Wanneer meerdere variabelen bij elkaar opgesteld konden worden, gerelateerd tot informatie dan zou dat waarschijnlijk tot een hogere Alpha waarde leiden.

Tabel B5 *Items voor informatie gebruik*

Items voor informatie gebruik	
	<i>Cronbach's Alpha if Item Deleted</i>
Hoe belangrijk vind je het om informatie op te zoeken op internet?	.(a)
Hoe belangrijk vind je het om te internetbankieren?	.(a)

B2.3 Belangrijkheid motivatie internet

Middels 21 vragen is nagegaan wat de achterliggende motivaties zijn van cliënten voor het ondernemen van activiteiten op internet en hoe belangrijk dit voor hen is. Net als bij internetgebruik is vooraf vastgesteld dat de motivaties verdeeld kunnen worden in drie delen, namelijk informatie, entertainment en inter-persoonlijke communicatie. Per activiteit is een aantal vragen gesteld en deze zijn middels SPSS samengevoegd tot nieuwe variabelen. Ook is de betrouwbaarheid van deze nieuwe variabelen gemeten middels een *reliability* test waarbij naar de Alpha waarde is gekeken. Bij de vragenreeks zijn geen missende variabelen gevonden.

B2.3.1 Motivatie entertainment

Voor de nieuwe variabele entertainment zijn vier vragen gebruikt. Deze vragen zijn allemaal gerelateerd aan entertainment. De Cronbach's Alpha is 0,766 en dat betekent dat deze variabelen goed samen kunnen worden gevoegd in één schaal. Volgens de onderstaande tabel (B6) kan de Alpha niet worden verbeterd.

Tabel B6 *Items voor entertainment motivatie*

Items voor entertainment motivatie	
	<i>Cronbach's Alpha if Item Deleted</i>
Spelletjes spelen via internet	0,748
Meer variatie in mijn vrije tijd door internet te gebruiken	0,670
Ontspannen door gebruik te maken van internet	0,667
Creatieve dingen doen op internet	0,744

B2.3.2 Motivatie inter-persoonlijke communicatie

Voor de nieuwe variabele inter-persoonlijke communicatie zijn negen variabelen gebruikt (zie tabel B7). Deze variabelen zijn gerelateerd aan activiteiten met een sociaal karakter. De Cronbach's Alpha is 0,869 en kan door het weglaten van een variabele niet worden verbeterd.

Tabel B7 *Items voor inter-persoonlijke communicatie motivatie*

Items voor inter-persoonlijke communicatie motivatie	
	<i>Cronbach's Alpha if Item Deleted</i>
Praten met vrienden en kennissen via internet	0,846
Andere mensen met een handicap ontmoeten via internet	0,858
Contacten met familie en vrienden onderhouden via internet	0,852
Mezelf uitdrukken via internet	0,854
Nieuwe vrienden maken via internet	0,848
Met andere mensen contact maken als er niemand anders beschikbaar is via internet	0,855
Omgaan met persoonlijke problemen via internet	0,862
Mensen zonder een handicap ontmoeten via internet	0,869
Dicht bij andere mensen zijn via internet	0,845

B2.3.3 Motivatie informatie

Voor de nieuwe variabele informatie (in tabel B8) zijn de uitkomsten van zeven vragen bij elkaar opgeteld. De nieuwe variabele heeft een Cronbach's Alpha van 0,868 en alle items dragen bij aan deze hoge betrouwbaarheid.

Tabel B8 *Items voor informatie motivatie*

Items voor informatie motivatie	
	<i>Cronbach's Alpha if Item Deleted</i>
Praktische zaken oplossen via internet	0,854
Actuele informatie opzoeken via internet	0,842
Nieuws ontvangen via internet over de regio waar ik woon	0,855
Nieuwsgierig worden door internet	0,865
Nieuws ontvangen via internet	0,853
Interessante dingen opzoeken die ik anders nergens kan vinden via internet	0,842
Informatie opzoeken die ik alleen via internet kan vinden	0,835

B2.4 Type persoonlijkheidskenmerken

Om de persoonlijkheidskenmerken te meten zijn verschillende stellingen gegeven bestaande uit een vijfpuntsschaal. Voor de de Big Five kenmerken (extraversie, emotionele stabiliteit en openheid) zijn dat zes per variabele. Voor de variabele eenzaamheid zijn dat vijf positieve en zes negatieve items.

B2.4.1 Eenzaamheid

Allereerst zijn de vijf positieve items (zie tabel B9) andersom gecodeerd, zodat zij net als de overige zes items eenzaamheid meten. De variabele eenzaamheid is gemaakt door de vragen in de onderstaande tabel bij elkaar te voegen. Hierbij behoort een Cronbach's Alpha van 0,725.

Tabel B9 *Eenzaamheid*

Eenzaamheid	
	<i>Cronbach's Alpha if Item Deleted</i>
Ik mis echt een goede vriend of vriendin	0,693
Ik voel me in de steek gelaten	0,686
Ik ervaar een leegte om me heen	0,701
Er zijn voldoende mensen met wie ik me nauw verbonden voel*	0,712
Er zijn genoeg mensen op wie ik in geval van narigheid kan terugvallen*	0,715
Wanneer ik daar behoefte aan heb kan ik altijd bij mijn vrienden terecht*	0,719
Ik heb veel mensen op wie ik volledig kan vertrouwen*	0,700
Er is altijd wel iemand in mijn omgeving bij wie ik met mijn dagelijkse probleempjes terecht kan*	0,722
Ik mis gezelligheid om me heen	0,704
Ik mis mensen om me heen	0,700
Ik vind mijn kring van kennissen te beperkt	0,708

* Deze variabelen zijn andersom gecodeerd, omdat zij niet het tegenovergestelde van eenzaamheid meten.

B2.4.2 Extraversie

De variabele extraversie is gecreëerd door de zes variabelen in de onderstaande tabel B10 bij elkaar op te tellen. Hierbij ontstond een Cronbach's Alpha van 0,725. Voor de samenvoeging van de items is de item 'ik ben spraakzaam' andersom gecodeerd, zodat ook deze extraversie meet in plaats van introversie.

Tabel B10 *Extraversie*

Extraversie	
	<i>Cronbach's Alpha if Item Deleted</i>
Ik ben terughoudend	0,645
Ik ben stil	0,663
Ik ben teruggetrokken	0,654
Ik ben spraakzaam*	0,769
Ik ben gesloten	0,690
Ik ben schuchter	0,685

* Deze variabele is andersom gecodeerd, omdat deze nu extraversie meet.

B2.4.3 Emotionele stabiliteit

Alle items uit tabel B11 zijn andersom gecodeerd, omdat zij nu neurotisme meet. De variabele emotionele stabiliteit is nieuw gevormd door de onderstaande zes variabelen samen te voegen. Hierbij hoort een Cronbach's Alpha van 0,840.

Tabel B11 *Emotionele stabiliteit*

Emotionele stabiliteit	
	<i>Cronbach's Alpha if Item Deleted</i>
Ik ben snel angstig	0,827
Ik ben snel nerveus	0,796
Ik ben prikkelbaar	0,831
Ik ben snel ongerust	0,806
Ik ben zenuwachtig	0,811
Ik ben snel geraakt	0,812

B2.4.4 Openheid

De nieuw gevormde variabele openheid bestaat uit de zes items (zie tabel B12). Daarbij hoort een Cronbach's Alpha van 0,782.

Tabel B12 *Openheid*

Openheid	
	<i>Cronbach's Alpha if Item Deleted</i>
Ik ben artistiek	0,773
Ik ben creatief	0,755
Ik ben onderzoekend	0,763
Ik ben veelzijdig	0,752
Ik ben vernieuwend	0,747
Ik ben fantasierijk	0,769

B2.5 Soort handicap

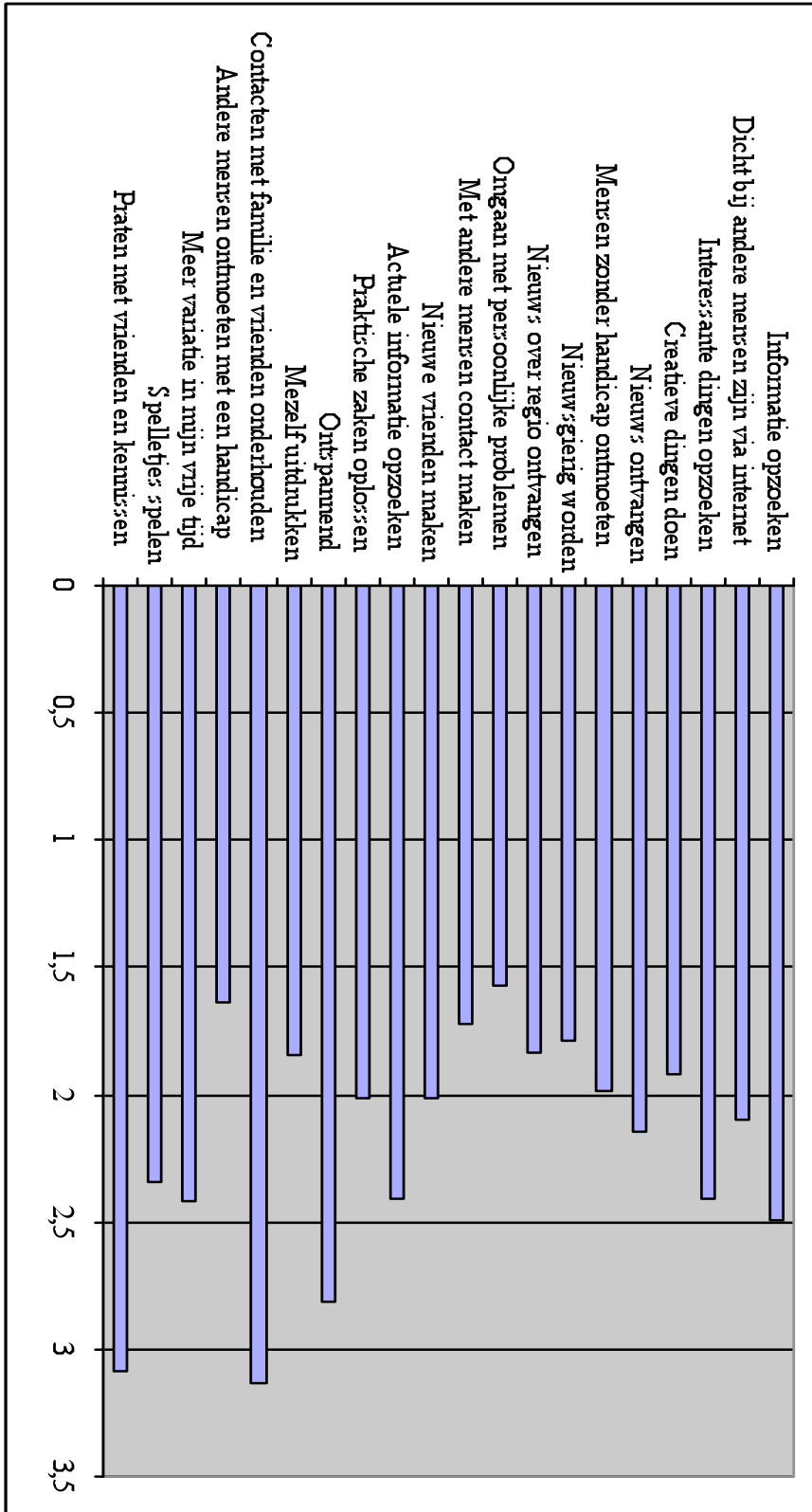
Na het invullen van de enquêtes bleken twee cliënten met een andere soort handicap de enquête hebben ingevuld, *namelijk Pervasive Developmental Disorder - Not Otherwise Specified (PDD-NOS)* en niet aangeboren hersenletsel (NAH). Deze cliënten groepen zijn bij Verstandelijk Gehandicapt Algemeen Verstandelijk groep ingedeeld. Ook de groep Sterk Gedragsgestoord Licht Verstandelijk Gehandicapt is hierbij ingedeeld, omdat slechts tien cliënten met deze soort handicap de enquête hebben ingevuld. Uiteindelijk zijn er vier groepen ontstaan door middel van het aanmaken van dummyvariabelen: (1) Licht Verstandelijk Gehandicapt, (2) Verstandelijk Gehandicapt Algemeen, (3) Lichamelijk Gehandicapt en (4) Meervoudig Complex Gehandicapt.

B2.6 Socio-demografische factoren

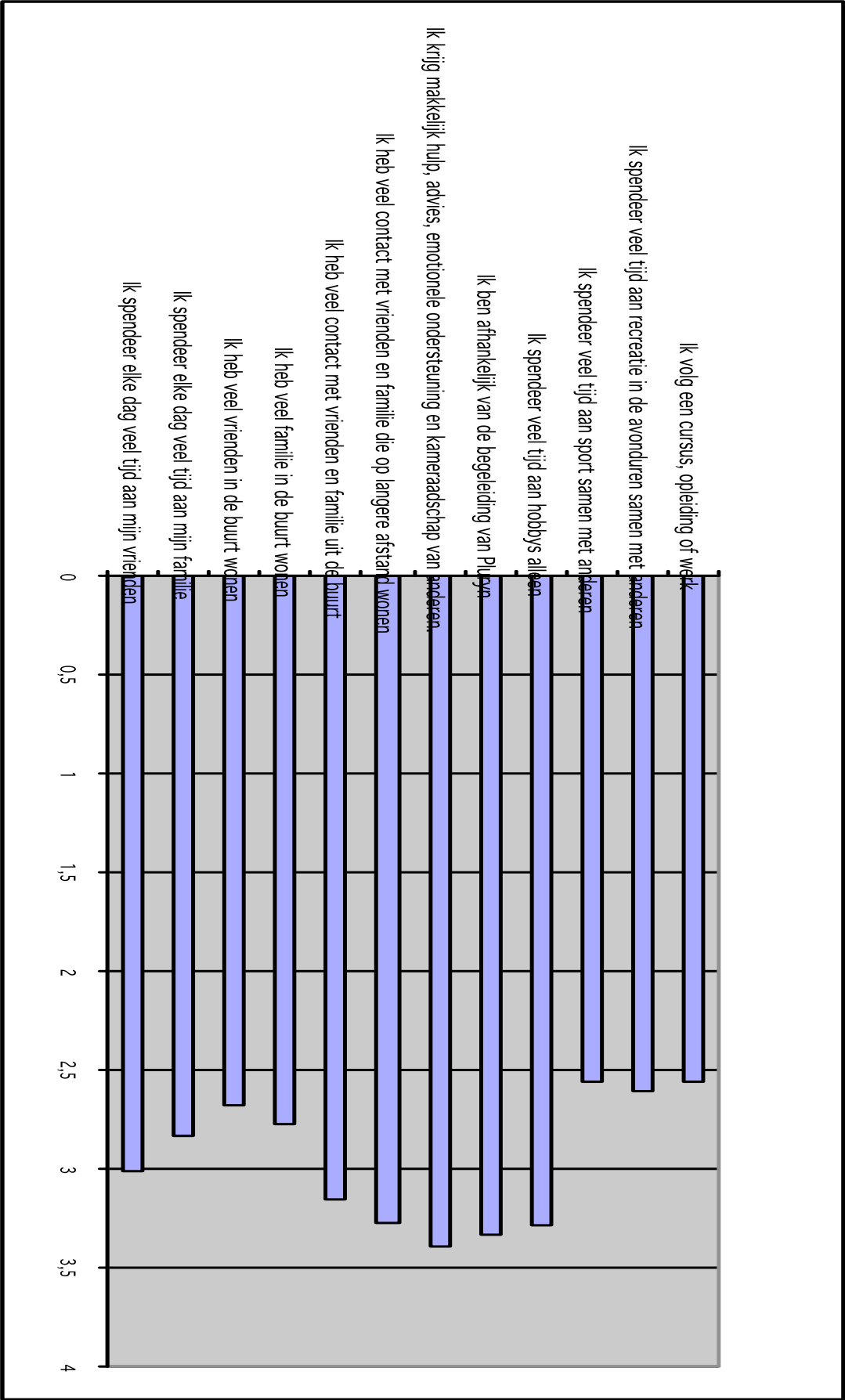
Twee variabelen van de socio-demografische factoren zijn opnieuw gecodeerd, namelijk de woon- en werksituatie van cliënten. Bij de werksituatie kregen cliënten vijf antwoordmogelijkheden, namelijk 'nee, ik doe vrijwilligerswerk (of dagactiviteiten)', 'ja, minder dan 20 uur per week', 'ja, tussen 20 en 32 per week' en 'ja, tussen de 32 en 40 uur per week'. De werksituatie is omgevormd tot twee variabelen, namelijk cliënten die wel of niet een baan hebben. Dit is gedaan, omdat slechts een enkeling cliënten het aantal uur werk per week heeft ingevuld. Ook de woonsituatie is gereduceerd naar zeven variabelen. De volgende groepen zijn bij elkaar gevoegd: tijdelijke opvang en logeren, ambulante woonondersteuning en dagbehandeling. En voor de laatste groep intensieve begeleiding en gedragsregulering in combinatie met dagbesteding en individueel met intensieve begeleiding. Deze groepen zijn bij elkaar gevoegd vanwege het kleine aantal cliënten dat hierop scoorden en de overeenkomsten tussen de soortenwoonsituaties. De enquête is niet door cliënten met overige woonsituaties (zorgondersteuning), zoals 'arbeidstoeleiding' gevuld.

B3 Kwantitatieve analyses – Frequentie Output

Figuur B1 *Motivaties internet*

Figuur B2 *Sociale isolatie*

 World of
entertainment, information
and communication